

Adriaan Goossens uit Hoogeloon was in de Tweede Wereldoorlog actief in het gewapende verzet in de Kempen. Na vijfenveertig jaar besloot hij zijn verhaal te vertellen over september 1944 toen hij betrokken was bij een aanslag op een Duitse munitietrein in Tilburg en een groot aandeel had in de bevrijding van het dorp Hoogeloon en een aantal op het gehucht Heieind verborgen Amerikanen. Jan Buylinckx, streekarchivaris van de Bommelerwaard en afkomstig uit Hoogeloon, zette dat verhaal op papier en vulde het aan met interessante details uit andere bronnen.

De timmerwerkplaats van Sjaak Adriaansen (Den Hollander) op de hoek van de Hoef en de Hoofdstraat. Vanaf hier vertrokken op 21 september 1944 de brenguncarriers om de Amerikanen op het Heieind te gaan bevrijden.

*Op de voorzijde van de omslag:
De boerderij van Kees Koolen op het Heieind. De foto werd, waarschijnlijk in een van de laatste oorlogsjaren, gemaakt vanaf de brandtoren.*

MEESTERLIJK VERZET

J. Buylinckx

MEESTERLIJK VERZET

**September 1944,
het verhaal van Adriaan Goossens
uit Hoogeloon**

Door J. Buylinckx

Hoogeloon 1990

1 WAT ER AAN VOORAF GING

1.1 Mei 1940

Vrijdag 10 mei 1940, de dag van de Duitse inval in Nederland, was het rustig in Hoogeloon. De berichtgeving was schaars, vliegtuigen kwamen over en in de verte werd geschut gehoord. Op 11 mei viel de stroomvoorziening uit zodat er ook geen radiobERICHTEN meer doorkwamen. De volgende ochtend, Pancratiuszondag, verschenen de eerste Duitse militairen in het dorp. Er viel in die meidagen van 1940 in Hoogeloon geen schot. De Duitsers misdroegen zich

TER HERINNERING AAN DE H. MISSIE

gespreekt door de ZeerEerw. Paters Redemptoristen
F. v. Nimwegen en A. Carlier in de kerk van den
H. Pancratius te Hoogeloon
van 2-12 Mei 1940.

De ziel verloren, alles verloren: vlucht dus de zonde en alle gelegenheid tot zonde.

Niet genoeg is het te beginnen: wees getrouw tot in den dood.

Het gebed en de H.H. Sacramenten van Biecht en Communie met den eeredienst van Maria zijn de krachtigste middelen ter volharding.

Woon zooveel mogelijk dagelijks de H. Mis bij; bid 's avonds met elkander het Rozenhoedje.

Word lid van godsdienstige en katholieke-sociale verenigingen.

Neem nu en dan deel aan een gesloten retraite.
Echtgenooten, Uw huwelijk is heilig — zorgt deze heilige verbintenis op geenerlei wijze te schenden.

Ouders, Uw hoogste plicht is de katholieke opvoeding uwer kinderen.

Jongelieden, bidt voor uw levensstaat en bedenk steeds, dat een zondige verkeerung nooit tot geluk brengt.

Kinderen, weest gehoorzaam aan uw ouders als aan God zelven.

Gebed tot O.L. Vrouw van Altijddurenden Bijstand

O Maria, Moeder van Altijddurenden Bijstand, nogmaals dank ik U voor alle genaden der H. Missie. Mocht ik toch in het goede volharden. Met vertrouwen neem ik tot U mijn toevlucht. Verwerf mij een edelmoedige liefde tot Jezus en de genade der eindvolharding.

Gedenk het Misalekruis.

Bid dikwijls voor het Misalekruis een Onze Vader
Wees Gegroet en Eer aan den Vader.

O.L. Vrouw van Altijddurenden Bijstand, bid voor ons.

Ten tijde van de inval van de Duitsers in ons land, logeerde op de pastorie bij pastoor Witlox twee paters Redemptoristen, die hier van 2 tot 12 mei 1940 de Missie preekten. Eerste Pinksterdag, 12 mei, viel in 1940 samen met de feestdag van St. Pancratius. De verwachte toeloop van gelovigen bleef echter uit vanwege de Duitse inval. De ochtend van de 12e mei vertoonden zich de eerste Duitsers in het dorp.

In Uwe gebeden en H. Misoffer wordt
aanbevolen, de ziel van zaliger

JOHANNES GODEFRIEDUS GOOSSENS

geboren te Hoogeloon 23 Februari 1919
Hij gaf op zeer moedige wijze zijn leven
voor het vaderland, en viel bij de
verdediging der Maaslinie te Hout-Blerick
10 Mei 1940
Begraven te Hoogeloon 23 Mei 1940.

Zoals de storm geen bloemen spaart, zoo
niet de krijg het jonge leven.

Maar de dood trof hem niet onvoorbe-
reid, hij was gewapend met de helm des
geloofs en het schild der rechtvaardigheid.

Gelukkig het kind, dat de vroomheid als
een scut van zijn ouders weet meegekregen
Temidden van het krijgsumroer klonk
de stem des Heeren: „Kom” en hij mocht
door den dood overgaan naar het land der
levenden.

Want voor de rust van zijn vaderland
gaf hij zijn leven, daarom schenkt God hem
eeuwig leven in de eeuwige rust van het
Hemelsch vaderland.

Hij was bemind bij allen die hem kenden
en zijn strijdmakkers zochten zijn vriend-
schap.

Dierbare ouders aanvaard Gods H. Wil.
Ik dank U voor alles wat gij voor en na
mijn dood voor mij gedaan hebt; blijft met
mijn andere dierbaren en vrienden voor mij
bidden. In eenwige overwinning zullen wij
elkander wederzien.

KONINGIN VAN DEN VREDE BESCHERM ONS
VADERLAND!

Jan Goossens, de op 23 februari 1919 geboren zoon van Sjeff Goossens van den Heuvel, sneuvelde op 10 mei te Hout-Blerick. Op 23 mei werd hij onder zeer grote belangstelling herbegraven op het kerkhof in Hoogeloon.

niet en het leven ging vooralsnog grotendeels zijn gewone gangetje, nadat op 14 mei de stroomlevering weer op gang kwam en de bezetters bij het gemeentehuis de eerste Duitse verordeningen aan lieten plakken.

Verschillende Hoogeloonse jongens dienden in mei 1940 in het Nederlandse leger. Twee van hen kwamen om het leven. Jan Goossens sneuvelde op 10 mei in Hout-Blerick; hij werd op 23 mei in Hoogeloon begraven. Op 15 mei kwam Jan Balduk in Schoonrewoerd om het leven. Aangezien zijn vrouw naar haar familie in Duizel was teruggekeerd werd hij daar op 3 juni begraven. Enkele soldaten uit Hoogeloon zijn door de Duitsers krijgsgevangen gemaakt, maar keerden later weer behouden naar huis terug. Onder hen waren Piet Biezen, Piet van de Boomen en Gerrit Beex.

1.2 In het verzet

Alhoewel Adriaan Goossens op 20 augustus 1915 in Bladel werd geboren en er na de oorlog nooit meer heeft gewoond, voelt hij zich 'Loons' in hart en nieren. Zijn vader kwam uit een echte oude Hoogeloonse familie, die gewoond heeft op een boerderijtje dat stond op de plaats waar nu het kantoor van Houthandel Gooskens aan de Breestraat is gevestigd. Het gezin verhuisde van Bladel naar Hoogeloon toen Adriaan drie jaar oud was en woonde sindsdien altijd in de buurt van het Valensplein. Eerst in een woning naast het schoolhuis, daarna aan de Padakkers (waar later Piet Jacobs woonde). De mensen in Hoogeloon en omgeving kennen hem vrijwel uitsluitend als 'mister Goossens'. Een naam die hij kreeg toen hij eind jaren dertig onderwijzer werd in het dorp van zijn voorouders.

In de gebeden en het H. Misoffer wordt aanbevolen
de Ziel van Zaliger

GERARDUS JOHANNES BALDUK

echtgenoot van

Johanna Bakken,

geboren te Didam 11 April 1909, gevallen op het
veld van eer voor het vaderland, te
Schoonrewoerden 15 Mei 1940.

De rechtvaardigste, hoogste en beminnelijkste
H. Wil van God geschiede en worde in alles
geloofd en geprezen.

Gedreven door plichtsgevoel verliet hij den
huiselijken haard, nog zoo kort door hem ge-
sticht en trok op ter verdediging van zijn vader-
land.

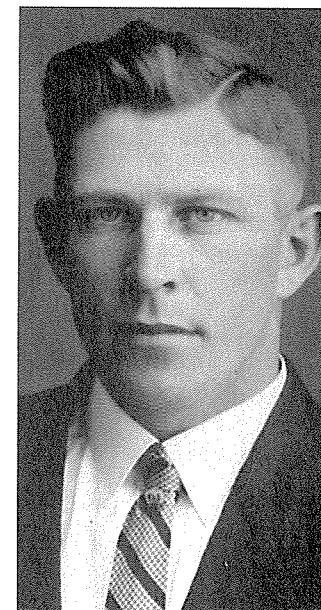
Wie voor het vaderland sterft, sterft voor de
zaak van God.

Met een ruk werd hij uit het leven genomen.
Nu mag hij zeggen: Ik heb den goeden strijd
gestreden, mijn loopbaan voltrokken, het geloof
behouden, thans is mij de kroon der gerechtig-
heid weg gelegd.

Dierbare echtgenote, we waren zoo gelukkig,
dank daarvoor. Blijf uw troost zoeken in uw ge-
loof, vergeet mij niet en vindt me dikwijls in
een gebed voor mij. In God immers blijven wij
vereenigd, reeds hier op aarde maar eens voor
eeuwig.

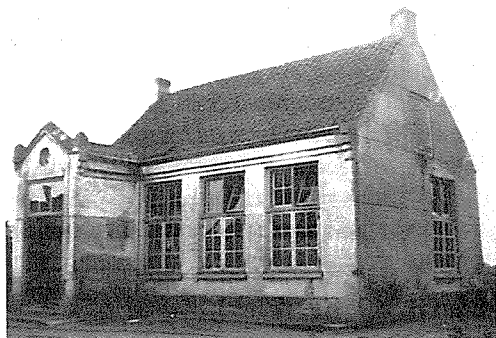
Gij allen die mij dierbaar waart gedenk mijner.
Tot weerziens bij God.

H. Maria, Koningin van de vrede, schenk ons
de vrede omwille van het offer zijns levens.

*Jan Balduk werd geboren op 11 april 1909 te Didam. Hij was bakkers-
knecht bij Bleys en pas getrouwd met Johanna Bakkers uit Duizel toen hij in
dienst moest. Hij sneuvelde op 15 mei 1940 te Schoonrewoerd. Zijn vrouw
ging na zijn dood terug naar haar ouders in Duizel. Daar werd Jan Balduk
herbegraven op 3 juni 1940.*

*Ter ere van hem en Jan Goossens zijn later twee glas-in-lood ramen aange-
bracht in de Mariakapel. Helaas zijn die inmiddels door vandalisme ver-
nield.*

Het oude schooltje van Hoogeloon stond in de bocht bij het huidige Valensplein. Vroeger stond er links naast het portaal nog een lokaal. Nadat de bestaande openbare lagere school in 1922 was omgezet in een katholieke school is het nog enige tijd gebruikt voor de openbare school onder leiding van meester Van den Wildenberg. In de oorlog is er ook de Duitse 'Einheit Sille' gelegerd geweest. Deze bestond toen nog slechts uit 11 personen. Na de bevrijding deed het gebouw dienst als noodlokaal omdat de katholieke school door de geallieerden was gevorderd. Na de oorlog was er tot 1957 de kleuterschool gevestigd.

De St. Aloysius school aan de Hoofdstraat werd gebouwd in 1922 en uitgebreid in 1930 en 1968 tot uiteindelijk een 9-klassige school. Hier ziet U de school na de uitbreiding van 1930. In deze school heeft ook meester Goossens enkele jaren les gegeven. Enkele jaren geleden werd de school afgebroken.

Meester Goossens met de 44 leerlingen van klas vijf van de lagere school in Hoogeloon; een opname uit november 1938.

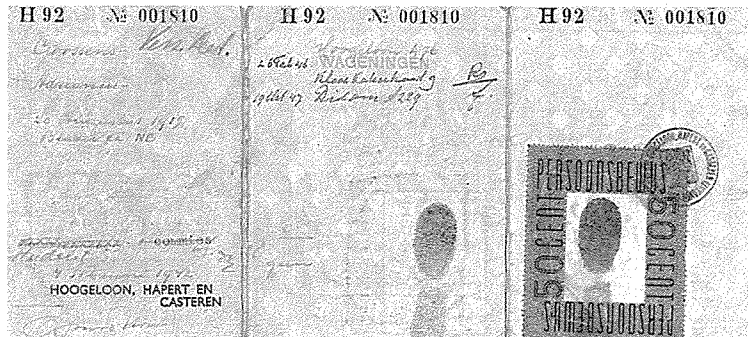
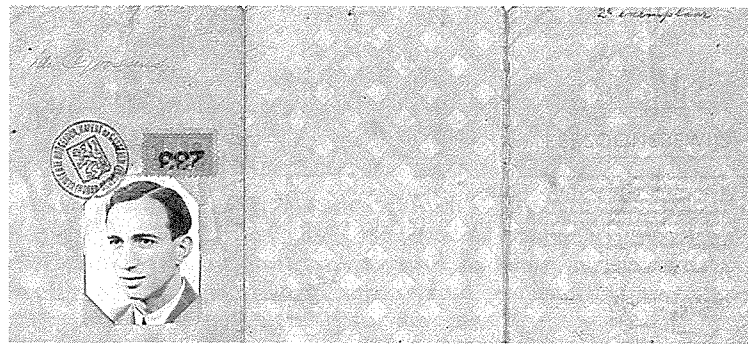
De leerlingen zijn: Annie v.d. Bruggen, Lies Timmermans, Anneke Hoogers, Jo van de Wildenberg, Jana Ansems, Jana Liebrechts, Anna van Bommel, Sjaantje Kolsters, Thea van den Borne, Stina Vermeulen, Riek Ansems, Annie Pluymys, Jana Waterschoot, Nellie Koolen, Paul en Zus Willems, Riek Jacobs, Bets Gooskens, George Minnen, Nol Goossens, Jan Willems, Martien v.d. Heijden, Jan Gooskens Wz., Jan Mollen. Lies Hoogers, Kee van Beers, Sien Rademakers, Koos Beerens, Annie Kolsters, Annie Dings, Tilly van Beers, Nel van Beers, Marie van Beers en Cor Casteleijns.

Staaende jongens: Gerrit van Heyst, Jan Rademakers, Bert van Gerwen, Martien van de Pas, Piet Jacobs Mz., Wim Mollen, Janus Gooskens Jz., Janus Meulenbroeks, Harrie Timmermans en Kees Willems Az.

Onbekende personen uit Eindhoven vroegen in 1942 of hij voor het verzet wilde gaan werken. De mister vermoedt dat ze zijn naam hadden gekregen van mensen uit de kring van de zweefvliegtuigclub in Eindhoven, waar hij voor de oorlog lid van was. Het schoolbestuur en onderwijsinspecteur Charbo werden op de hoogte gebracht van het verzoek en stemden er mee in. Pastoor Clercx vond het geweldig en moedigde hem aan door te zeggen: 'Jongen, als je het durft, moet je het doen'. Mister Goossens ging met 'ziekteverlof'. Hij verrichtte allerlei diensten als koerier, spion, overvaller

en saboteur. Door een 'officiële' aanstelling als douanebeambte (commies) kon hij zich vrij verplaatsen en het was altijd gemakkelijk dat iemand van het verzet de Duitsers kon controleren of bijvoorbeeld een auto met bonkaarten kon aanhouden. Aanvankelijk werkte hij vooral als koerier, onder andere voor het transporteren van in Eindhoven vervaardigde microfilms, die gegevens bevatte die naar Engeland gesmokkeld moesten worden. De mister bracht die dan naar een afgesproken plaats in België vanwaar ze door anderen weer verder werden vervoerd.

Voor zover zijn activiteiten voor het verzet dat toelieten studeerde de mister aan de lerarenopleiding in Tilburg.

Persoonsbewijs van Adriaan Goossens dat hij ook in de oorlog gebruikte, waarop onder andere te zien is dat hij officieel commies is geweest.

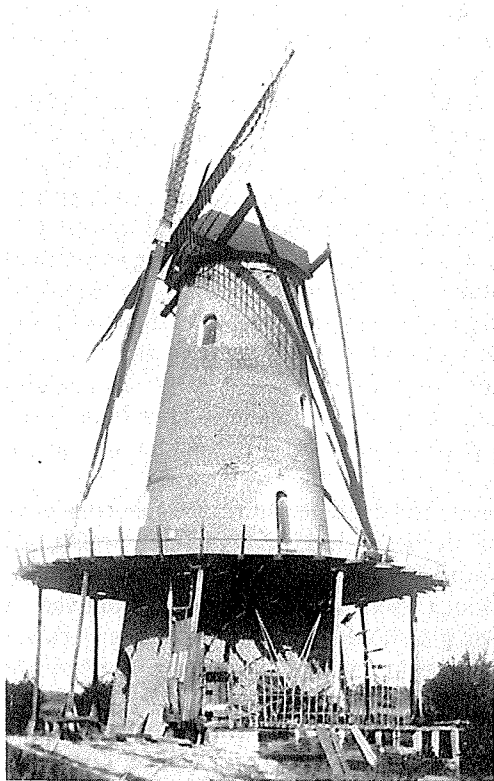
Het verzet was niet strak georganiseerd. Vooral in de eerste oorlogsjaren opereerden veel losse groepjes min of meer onafhankelijk en wisten weinig van elkaar. Namen werden er nauwelijks genoemd

om zoveel mogelijk te voorkomen dat iemand, die gepakt werd, anderen kon verraden.

In augustus 1943 werd er een afdeling Eindhoven opgericht van de Landelijke organisatie voor hulp aan Onderduikers (de LO). In korte tijd werd er in Oost-Brabant een netwerk van helpers opgezet. Uit de LO-wijk Strijp kwam een knokploeg (KP) voort onder leiding van de Eindhovenenaar Theo Dirks, die vooral in de dorpen ten westen van Eindhoven opereerde. De groep voerde sabotageacties uit, overviel distributiekantoren en dergelijke, voornamelijk ten behoeve van het LO-werk. De mister werd lid van deze groep van ongeveer acht personen, die, volgens de mister, vaak werd aangeduid als de 'Overvalgroep Eindhoven'. Ook Janus Beex uit Hoogeloon was er lid van. Uit literatuur over het verzet in Brabant blijkt dat Dirks gebruik maakte van de schuilnaam Sander en dat de door hem georganiseerde groep ook werd aangeduid met de KP-Sander. In Hoogeloon waren er -evenals in andere Kempische plaatsen- een aantal mensen, die geen lid waren van de overvalgroep, maar bij tijd en wijlen wel hand- en spandiensten verrichtten voor het verzet, waaronder Piet Waterschoot (Piet den Bakker), Frans van de Wildenberg en Jan Gooskens. Piet Waterschoot was destijds knecht bij bakker Jac Janssen en kwam op zijn ronde bij vrijwel alle mensen aan huis. Daardoor kon hij in Hoogeloon gemakkelijk allerlei boodschappen overbrengen en goederen, zoals vlees van klandestien geslachte dieren, in broodmanden vervoeren.

Eind 1943 ontstond ook de zelfstandige Oostbrabantse verzetsorganisatie, de Partizanenactie Nederland (PAN); in tegenstelling tot de LO bedoeld voor gewapend verzet en sabotage. Het kwam begin 1944 tot een samenwerking tussen de Overvalgroep Eindhoven en de PAN. De overvalgroep ging door met haar gevaarlijke werk ten behoeve van de LO, maar werkte daarnaast mee aan de PAN. De PAN op haar beurt, ging samenwerken met de landelijke verzetsorganisatie, de zogenaamde Landelijke Knokploegen (LKP). De PAN verrichtte in de loop van 1944 al sabotageacties, maar was toch vooral opgezet om bij een geallieerde invasie onmiddellijk ondersteuning te kunnen bieden. Daartoe werden op verschillende plaatsen wapens en materiaal opgeslagen. Toen de geallieerden in september 1944 in deze streek kwamen en de PAN werkelijk voluit in actie diende te komen, kwam de zaak, volgens de mister, hier nauwelijks van de grond. De leider van de overvalgroep, Theo Dirks uit Eindhoven, verbleef in de oorlog met zijn gezin gedurende

langere tijd in het huis van meester Louwers in Casteren. Hij was een zwijgzaam man. De andere leden van de groep hadden weinig zicht op zijn activiteiten. De mister heeft niet veel waardering voor zijn werk. Volgens hem zijn verschillende van de door Dirks geplande acties slecht verlopen en in de meest kritieke fase, vanaf 17 september 1944, toen het er echt op aan kwam, trad hij niet adequaat op en vertrok al snel -evenals de rest van de groep- naar Eindhoven, zodat de mister er vrijwel alleen voor stond.

Deze wind- en watermolen aan de Beerze tussen Casteren en Bladel stond op het grondgebied van de gemeente Bladel, maar werd toch de 'Casterse molen' genoemd. In deze molen werden de radio's verborgen die buitgemaakt werden bij de overval op de opslagplaats van door de Duitsers gevorderde radio's. In september 1944 brandde de molen grotendeels uit en gingen ook de radio's verloren. Het onderste gedeelte is tegenwoordig als vakantiehuisje in gebruik.

1.3 Politie-man Goossens

Alhoewel niemand het naadje van de kous wist, was het in Hoogeloon al wel vrij snel een publiek geheim dat de mister zich met verzetswerk bezig hield. Dat is nooit een probleem geworden; voor buitenstaanders was men zo gesloten als een bus. Vaak was hij 's-nachts op pad. Soms sliep hij om veiligheidsredenen niet thuis, maar kroop hij bijvoorbeeld op de vliering van de school, die niet van binnenuit bereikbaar was. De situatie was af en toe wel hachelijk en ook voor de familieleden van de mister niet ongevaarlijk. Zo hadden zijn ouders eens inkwartiering van een Oostenrijkse luitenant, die sliep in een voorkamer. Om ongeveer twaalf uur 's-nachts kwamen enkele collega's uit Eindhoven de mister ophalen voor een karwei en klopten nietsvermoedend op het raam van de kamer waar de luitenant sliep. Hanneke, de moeder van de mister, heeft de zaak kunnen redden en gelukkig hadden ze te doen met een Oostenrijker, die het liefst zo snel mogelijk naar huis ging om zijn rechtenstudie af te maken. Maar het had ook anders uit kunnen pakken. De mister sprak zo weinig mogelijk met mensen over zijn gevaarlijke werk. Soms was het echter nodig om iemand ergens in te betrekken. Hij liep bijvoorbeeld zo nu en dan voor het vervullen van een opdracht in een politie-uniform rond. Hij had via de ondergrondse een uniform gekregen, maar helaas, een politiepet was er niet bij. Van agent Jan Meeuwssen, die aan de Vessemseweg woonde, kreeg hij dan bij gelegenheid diens pet te leen. Aangezien hij er maar één had, moest de pet weer worden terugbezorgd voordat Jan naar zijn werk moest.

Verkleed als politieman deed de mister onder meer mee met de overval van de opslagplaats van gevorderde radio's in Bladel. De overvalgroep had informatie dat de radio's de volgende dag naar Duitsland zouden worden vervoerd. Doordat hij zich voor het raam vertoonde in uniform dachten de twee mannen binnen dat het vertrouwd was en openden de deur. De mister zette meteen zijn voet tussen de deur en zo kwamen de leden van de overvalgroep gemakkelijk binnen. Ze hebben de aanwezige mensen ongedeed gelaten, maar wel alle radio's meegenomen. Die werden in fietskarretjes via een binnenweg naar de Casterse molen gebracht. Ze werden daar opgeslagen zodat ze na de oorlog teruggegeven konden worden aan de rechtmatige eigenaars. Helaas heeft het niet zo mogen zijn. Eind 1944 ging de molen in vlammen op.

De mister had al lang voor de oorlog veel belangstelling voor elektrotechniek. Die hobby kwam hem nu goed van pas. Hij bouwde in zijn ouderlijke woning zend- en ontvangapparatuur voor het verzet met behulp van onderdelen die een ingenieur uit Acht uit de Philipsfabriek in Eindhoven smokkelde. Veel gevaarlijke klussen knapte hij op, zoals het veelvuldig doorsnijden van telefoonkabels. Soms hielp Frans van de Wildenberg hem daarbij. Onder Wintelre moest hij eens vlakbij een Duitse wachtpost een kabel doorsnijden. Toen de Duitsers iets verdachts meenden te horen en hun waakhond loslieten gebruikte hij met succes de driekante vijl, die Bert de Smet uit Hoogeloon voor hem vlijmscherp had geslepen, en die hij altijd in zijn rechtermouw verscholen bij zich droeg.

Soms waren het individuele acties en soms werden er ook meerdere leden van de overvalgroep ingezet. Zo waren de mister en Janus Beex betrokken bij de overval op het distributiekantoor in Bladel in juni 1944. Daarbij werden maar liefst 35000 bonkaarten buitgemaakt, waardoor de Eindhovense LO-organisatie in één klap over voldoende kaarten beschikte tot het einde van de oorlog. De bonkaarten werden eerst verborgen in een eikenbos vlakbij de Kleine Beerze op de Dukesvoort in Duizel. Toen het wat rustiger en veiliger was geworden na de overval, werden ze in het klooster in Eersel gesorteerd en van daaruit verspreid.

1.4 De Landwacht tast mis

In Hoogeloon waren evenals elders veel jonge mannen die het gevaar liepen dat ze opgepakt werden om te werk gesteld te worden in Duitsland (de zogenaamde Arbeitseinsatz). Daarom doken er veel onder, ze woonden niet thuis maar elders in het dorp, vaak bij boeren. Alhoewel het wel oppassen geblazen was konden zij zich echter meestal tamelijk vrij bewegen in het dorp. De in Hoogeloon ingekwartierde Duitsers waren over het algemeen niet al te fanatiek en lieten hen met rust ook al wisten ze dat er genoeg mannen rondliepen die voor uitzending naar Duitsland in aanmerking kwamen. De Nederlandse hulpjes van de Duitsers, de in het zwart geklede landwachters, waren echter wel fanatiek. Indien er gevaar dreigde waarschuwden de mensen elkaar en vluchtten de jonge kerels het bos in of verstopten zich goed. Op Hemelvaartsdag 1944 zag het er even somber uit, toen tijdens de kerkdienst plotseling de Landwacht in Hoogeloon verscheen op zoek naar jonge werkkrachten voor de Duitse oorlogsindustrie. Het gebeurde in die tijd veel vaker

in de Kempen dat Landwachters daar waar veel mensen bij elkaar kwamen razzia's hielden. Ze wilden in Hoogeloon bij de uitgang van de kerk wachten om na de Mis hun slag te kunnen slaan.

Het toeval wil dat mister Goossens eigenlijk die dag de beurt had om in de kerk te surveilleren, maar dat meester Rijken hem gevraagd had om te ruilen.

Juffrouw Van Hoof was die morgen te laat met haar moeder van huis gegaan voor de kerkdienst. Zij zag de Landwachters en ging snel haar broer waarschuwen. Toen die zich uit de voeten had gemaakt holde ze naar de kerk om daar de jonge mannen in te lichten. De mis was inmiddels bijna ten einde. Ze liep door de midden-gang en riep links en rechts 'de Landwacht, de Landwacht'. Een aantal mannen vluchtte via de sacristie en de tuin achter de (oude) pastorie aan de Torenstraat in de richting van de oude toren, anderen klommen in de koepel van de kerk. Toen de Mis was afgelopen kwamen er dus wel mensen naar buiten, maar geen jonge mannen. Wel bleven er op het kerkplein de nodige fietsen staan. Enkele in Hoogeloon ingekwartierde Duitsers weerhielden de Landwachters er van om de kerk binnen te gaan en ook pastoor Clercx liep voor de ingang van de kerk op en neer te brevieren als een duidelijk teken dat hij niet toe zou staan dat ze de kerk zouden betreden. De landwachters hebben toen nog geprobeerd om in verschillende huizen in het dorp te zoeken, maar uiteraard tevergeefs. De jonge mannen waren allemaal al gevlucht en verborgen. Alleen Marinus Kelders en de knecht van Bert de Smet waren niet weggelopen en verborgen zich niet. De knecht omdat hij het niet zo erg vond om voor de Duitsers te gaan werken en Marinus Kelders waarschijnlijk omdat hij dacht dat het niet zo'n vaart zou lopen. Toen de Landwachters hem mee wilden nemen zorgde Hanneke Goossens, de moeder van de mister en juffrouw Van Hoof, ervoor dat hij weer werd vrijgelaten. Zij pakte geducht uit tegen de landwachters, waarvan ze er een kende, en wees hen op hun onverantwoordelijk gedrag door een vader van een gezin waarvan zowel de moeder als twee kinderen (een tweeling, die juist op dat moment in een ledikant in de voortuin lag) ziek waren, mee te nemen.

Ondertussen had Adriaan Goossens, die thuis in bed lag nadat hij die nacht vanwege zijn verzetswerk zeer laat was thuisgekomen, zich bijzonder weinig tijd gegund om zich aan te kleden. Hij probeerde in de haast nog zijn sloffen aan te trekken, maar verloor er een en vluchtte toen maar blootsvoets. Hij sprong over de bijna manshoge beukenheg naast zijn ouderlijk huis en zette het op een

lopen richting de Wagenbroek. Aangekomen bij het Wagenbroeks Strumke waadde hij door de stroom zodat de Landwachters als ze honden bij hadden het spoor bijster zouden raken. Daarna trok hij in de richting Hapert. Inmiddels was de Landwacht weer vertrokken uit Hoogeloon en waren een aantal mensen er op uit getrokken om de gevluchten te zoeken en te zeggen dat de kust weer veilig was. Zo trof de mister in de buurt waar nu het sportveldencomplex 'De Lemelvelden' aan de Burgemeester van Woenseldreef ligt, Kees de Laat (gehuwd met Marie Lavrijsen) aan, die hem het goede nieuws vertelde.

2 DE AANSLAG OP EEN DUIITSE MUNTIETREIN IN TILBURG

2.1 Dappere knapen

Begin september 1944 kreeg de meester de opdracht om een Duitse munitietrein op te blazen, die op maandag 4 september om ongeveer 21.30 uur vanuit Gilze-Rijen in de richting Tilburg zou komen. Het was een van de belangrijkste acties waar hij bij betrokken was in de Tweede Wereldoorlog. Hij moest de klus klaren met Toon Groenen uit Steensel. De leiding van de PAN in Eindhoven zorgde voor twee bollen trotyl met dubbele ontsteking en voor twee 'zware jongens' als rugdekkers. Het materiaal werd door hen en Theo Dirks naar het ouderlijk huis van de mister gebracht. Op 3 september had J.A. van Bijnen (schuilnaam Frank), landelijk sabottagecommandant van de Landelijke Knokploegen (LKP), er voor gezorgd dat er een auto volgeladen met explosieven en ander sabotagemateriaal, afkomstig van wapendropping op de Veluwe, vanuit Apeldoorn naar Eindhoven werd gebracht. Met die springstof kon de lang voorbereide spoorwega sabotage van start gaan. Het opblazen van de munitietrein onder Tilburg was een van de onderdelen van dat plan.

Ongeveer om zes uur 's-middags vertrok het viertal per fiets vanuit Hoogeloon. Ze reden via Casteren, Westelbeers, Diessen en Hilvarenbeek naar Tilburg. Tussen Diessen en Hilvarenbeek bleven de rugdekkers al honderden meters achter. Tussen Hilvarenbeek en Tilburg werd de afstand steeds groter; blijkbaar werd het te gevaarlijk voor die lieden. Toon en de mister kwamen tot de conclusie dat ze die twee achter moesten laten; ze zouden de actie maar in gevaar kunnen brengen. Vooraan in Tilburg reden ze een zijstraatje in en wachtten daar een tijdje. Zo raakten ze hun 'dappere rugdekkers' kwijt.

2.2 De klap

Bij Boerke Mutsaers aangekomen, maakten ze kennis, keken hem diep in de ogen en vroegen of ze hun fietsen in zijn schuur langs de spoorbaan mochten zetten. Boerke Mutsaers, met zijn glimmende oogjes, begreep heel goed dat er iets bijzonders ging gebeuren. Via zijn handboogdoel en een klein bruggetje liepen ze parallel aan de

Het café 'Boerke Mutsaers in 't Zand' te Tilburg. Deze foto uit 1952 is afkomstig uit de collectie van het Gemeentearchief Tilburg.

spoorbaan, links van het park, in westelijke richting. Ze liepen ongeveer 1500 meter tot ze bij het laatste bosje kwamen tegen de spoordijk. Verder lagen er open weilanden. In dat laatste dennenbos, dat ca. vier meter hoog was, waren sloten gegraven bijna loodrecht op de spoorbaan. Een van die sloten, ze waren zo'n 100 meter lang, zijn ze ingelopen. Ze camouflerden zich met berketakken en maakten de ontstekers aan de trotyl vast. De mister, die vergeten was plakband mee te nemen deed dat met reepjes stof, die hij van zijn zakdoek scheurde. Ze kropen zo ver mogelijk tegen de spoordijk aan. De opzet was om de locomotief over het tweede spoor te laten vallen. Daarom spraken ze af de trotyl op enkele meters afstand van elkaar tegen de rails te plaatsen, een tegen de linker legger en een tegen de rechter legger.

Af en toe kwam er een gemotoriseerd controlewagentje over de rails rijden. Het zou eenvoudig geweest zijn om de Duitse controleurs, met de pistolen die ze bij zich hadden, naar de eeuwige jachtvelden te sturen en de rails op te blazen, maar dat was niet de bedoe-

Luchtfoto van de omgeving van 'Boerke Mutsaers' gemaakt door de Royal Air Force op 13 september 1944, acht dagen na de aanslag op de trein. Bij de pijl rechts ligt 'Boerke Mutsaers'. Bij de pijl links vond de aanslag plaats. De foto is afkomstig uit de collectie van het Gemeentearchief Tilburg.

ling. De munitietrein was het doel van de aanslag en daarom dienden ze het juiste moment af te wachten. Maar die trein kwam niet op het doorgegeven tijdstip. Het werd elf uur, twaalf uur, een uur in de morgen De maan stond hoog aan de lucht en het was zo licht als overdag! De mister verging van de dorst. Op zo'n laatkomer hadden ze niet gerekend. Weer kwam er uit de richting Tilburg een motorwagentje voorbij. Het was ongeveer twintig over een. Ongeveer een halve minuut later hoorden ze vanuit de richting Gilze een locomotief; dzj...dzj...dzj, heel langzaam.

Als ratten kropen ze de dijk op. De mister drukte zijn trotyl tegen de zijkant van de rail en klemde het slaghoedje er bovenop. De pen van de tijdontsteker, bedoeld om indien de munitietrein onverhoopt niet kwam toch tenminste de rails op te blazen, trok hij er niet eens uit. Als de weerlicht rende hij weg. Hij was misschien halverwege het bos, toen de explosie kwam; een klap, een rode vuurgloed en een geweldige luchtverplaatsing. Zo'n twee seconden was het absoluut stil. Toen brak de hel los!

2.3 Die Moffen veur op de locomotief

Er werd geschoten -gemitrailleerd- en de kogels vlogen hem om de oren, maar hij liep en liep maar door zo hard hij kon in de richting van de stad. In de handboogdoel van Boerke Mutsaers ging hij achter een scherm plat op de grond liggen en wachtte op Toon. Het leek een eeuwigheid te duren. De mister begon te vrezen dat hij het niet had overleefd.

Na een paar minuten zag de mister een figuur opdoemen. Zijn pistool kon hij echter weer opbergen toen zijn wachtwoord -John- werd beantwoord met het afgesproken 'Tuut-tuut'. Dat was een opluchting! Voor zijn vertraging gaf Toon de volgende verklaring, waarmee tevens duidelijk werd waarom de Duitsers in hun richting hadden geschoten: 'Hôde gè die Moffen veur op de locomotief nie zien zitte? Die heb ik er urst mer is afgeschote'. Dát was Toon Groenen, een soldaat. Maar alhoewel het zeer moedig was, erg verstandig kan het niet genoemd worden. Het is een wonder hoe hij heeft kunnen overleven. De mister heeft het met hem naderhand nooit meer over de details gehad. Zelf heeft hij zich op het moment dat ze de trein hoorden aankomen helemaal geconcentreerd op zijn deel van de opdracht: trotyl plaatsen en wegwezen. Toon overleed in 1982, hem kan het dus niet meer gevraagd worden. De mister veronderstelt dat Toon na het plaatsen van de trotyl blijkbaar nog kans heeft gezien met zijn pistool op de Duitsers op de locomotief te

schieten (alhoewel hij zich niet kan herinneren voor de explosie schoten gehoord te hebben) en dat, na enkele seconden van doodse stilte na de explosie, Duitsers die achter in de wagons zaten, voor het mitrailleurvuur zorgden. Maar bij dit alles blijft wel de grote vraag hoe Toon heeft kunnen overleven. Toen de explosie kwam moet Toon er erg dicht bij zijn geweest. Daarna had hij een flinke achterstand op de mister en moet hij dus nog meer last van de kogelregen gehad hebben dan de mister, die de kogels om de oren floten en ter nauwernood ontkwam. Het zou ook kunnen zijn dat hij zich even schuil heeft gehouden, bijvoorbeeld in de sloot langs de spoor-dijk. Hoe dan ook, het was gelukkig goed afgelopen.

Toon Groenen uit Steensel heeft op 5 september 1944 met Adriaan Goossens uit Hoogeloon, een munitietrein opgeblazen in Tilburg. Hij was gehuwd met Maria Zijlmans uit Meerveldhoven en is 17 juli 1973 overleden.

Ze gingen bij de familie Mutsaers binnen om wat te drinken. Het hele gezin was wakker, hoe kon het ook anders. Enkele ruiten

1973

waren ingedrukt en de klap was ver te horen geweest. Moeder Mutsaers was niet erg op hun nachtelijk bezoek gesteld en maakte duidelijk, dat ze hen graag zag vertrekken. Ze zei met tranen in haar ogen: 'Dadelijk komen de Duitsers en als ze jullie vinden, schieten ze ons allemaal dood'. Boerke Mutsaers vond het wel interessant om later, na de oorlog, kennis te maken. Enkele jaren nadien heeft de mister hem opgezocht. Hij ging gewoon in de zaak zitten. Boerke Mutsaers kende hem onmiddellijk terug.

Intussen was het 2.00 uur geworden. Ze konden niet onmiddellijk terug naar huis vanwege de spertijd, die pas om zes uur afliep. Ze kropen in het stro in de schuur bij Mutsaers en spraken af later afzonderlijk te vertrekken en bij bakker Jac Peeters in Diessen bij elkaar te komen. Dat gebeurde ook en daar hoorden ze klokslag zeven uur die ochtend via Radio Londen: 'De Engelsen zijn doorgestoten tot de lijn Breda-Tilburg'. Die Engelsen, dat waren de vele verzetstrijders in Brabant die in die nacht met gevaar voor eigen leven actief waren geweest, waaronder Toon Groenen en de mister. Door de Duitsers te laten geloven dat de Engelsen de daders waren probeerde men er niet alleen voor te zorgen dat de Duitsers in paniek raakten en gedemoraliseerd werden, maar ook dat er geen represailles kwamen tegen de burgerbevolking.

2.4 Het resultaat

Over het resultaat van de aanslag op de trein is helaas maar weinig met zekerheid bekend. Die aanslag vond plaats op een vrij afgelegen plek waar geen huizen stonden. 'Boerke Mutsaers' was het dichtsbijzijnde gebouw. De rapporten van de Luchtbeschermingsdienst in Tilburg van die nacht zijn nogal verwarrend. Overal werden explosies waargenomen, vooral ten westen van de stad, ook rond 1.20 uur, het tijdstip waarvan de mister aangeeft dat hij de munitietrein aan hoorde komen. Kort daarna om 1.45 werden grote explosies en een grote vuurgloed gemeld, veroorzaakt doordat de Duitsers in die nacht het vliegveld Gilze-Rijen opbliezen. Dat was ongeveer in dezelfde richting als van de treinexplosie. Die klap was tot zeer ver in de omtrek te horen geweest. De mister en Toon Groenen hadden toen net hun aanslag gepleegd.

Niet de hele trein met alle met munitie volgeladen wagons is in de lucht gevlogen. Dat zou namelijk veel opzien hebben gebaard in Tilburg en dan zou daarvan in de schriftelijke bronnen uit die tijd zeker veel ophef zijn gemaakt. Of het plan om de lokomotief over de

andere rail te laten vallen inderdaad geslaagd was, valt ook niet meer te achterhalen. De mister heeft het resultaat van de actie zelf niet meer gezien en ook zijn er tot op heden geen mensen gevonden die destijds een kijkje hebben genomen op de plaats van de aanslag. Adriaan Mutsaers weet zich te herinneren dat zijn vader hem verbood om te gaan kijken omdat zoiets, vooral in die verwarde dagen met zenuwachtige Duitsers en geruchten over naderende geallieerden, levensgevaarlijk was. De Duitsers zullen ook niet gediend zijn geweest van pottekijkers. Het ligt voor de hand te veronderstellen dat de spoorlijn grondig werd vernield en dat de lokomotief is omgevallen of ontspoord. De Duitsers stonden er om bekend dat ze schade aan de voor hen zo vitale spoorwegverbindingen snel konden repareren. In Tilburg was bovendien een reparatiewerkplaats van de spoorwegen met kraanwagens.

Zeker is dat er in ieder geval op 6 september 1944 's-ochtends weer treinen reden tussen Breda en Tilburg. Overigens was de hele spoorwegsabotage-actie in het zuiden van Nederland er in die dagen op gebaseerd om de vijand het gebruik van de spoorwegen zo veel mogelijk te beletten, maar niet zulke beschadigingen aan te richten dat de geallieerden er bij hun opmars ernstige hinder van zouden ondervinden.

De spoorwegsabotage-actie, waarvan de Duitsers dachten dat de Engelsen de daders waren, vormde een van de oorzaken van 'Dolle Dinsdag'. Begin september en speciaal op dinsdag 5 september deed het gerucht de ronde dat de bevrijding nabij was en de geallieerden zelfs al tot over de grote rivieren waren doorgedrongen. Radio Londen stookte het vuurtje op door verkeerde informatie te verstrekken over de geallieerde opmars. De Nederlandse bevolking was uitgelaten en veel Duitsers en hun N.S.B.-aanhang raakten in paniek en begonnen, bepakt en bezakt en met gebruikmaking van elk vervoermiddel dat ze maar te pakken konden krijgen, naar het oosten te trekken. Al snel bleek het echter nog niet zo'n vaart te lopen met de geallieerde opmars.

3 DE BEVRIJDING VAN HOOGELOON

3.1 Market Garden

Zondag 17 september 1944 ging de operatie 'Market Garden' van start. Dit plan van de Britse veldmaarschalk Montgomery voorzag in het in snel tempo vanuit België via Eindhoven, Grave en Nijmegen doorstoten naar Arnhem om, eenmaal de Rijn gepasseerd zijnde, Duitsland in te trekken en snel een einde aan de oorlog te maken. Het was een gecombineerd luchtlandings- en grondoffensief. Het luchtlandingsgedeelte heette "Market". Het was de bedoeling om een compleet leger met uitrusting en al te laten landen achter de Duitse linies en een route voor het grondleger te veroveren en open te houden. De nadruk lag vooral op het veroveren van de vitale bruggen, zoals die in Son, Grave, Nijmegen en Arnhem, voordat de Duitsers die op zouden kunnen blazen. De grondtroepen, Het Britse Tweede Leger met grote aantallen tanks en gesteund door jachtvliegtuigen, zou vanuit België via de geplande route (bekend geworden als 'de corridor') zo snel mogelijk proberen op te rukken. Dit gedeelte van het plan kreeg de codenaam 'Garden'. Hoe het afliep is bekend. De actie werd een mislukking. Het passeren van de Rijn bij Arnhem bleek 'een brug te ver' te zijn. Van een snelle beëindiging van de oorlog was geen sprake. Noord-Nederland zou de hongerwinter nog moeten doorstaan en Duitsland werd pas in mei van het volgende jaar tot capituleren gedwongen.

3.2 Amerikanen op de Heikant

Die zondag, 17 september 1944, kon echter nog niemand vermoeden hoe het zou eindigen. Vanuit Zuid-Engeland vertrok een enorm transport manschappen en materieel. Er stegen ongeveer vijfduizend jachtvliegtuigen, bommenwerpers en transportvliegtuigen op en meer dan tweeduizend zweefvliegtuigen (gliders). Vele mensen in België en Zuid-Nederland waren verheugd toen zij de grote aantallen vliegtuigen over zagen komen; het einde van de oorlog leek in zicht. Een gedeelte van die luchtvloot zou de markt ('Market') echter nooit bereiken. Een formatie Amerikaanse vliegtuigen vloog in het begin van de middag vanuit de richting Antwer-

pen over Bladel. Tussen Bladel en Hulsel stond Duits afweerschut, dat verschillende vliegtuigen uit de lucht haalde.

Juffrouw M.C. van Hoof, halfzuster van mister Goossens en onderwijzeres in Hoogeloon, zag 's-middags rond half twee ook de brandende vliegtuigen naar beneden komen en parachutisten wiens parachute vlam had gevat. Aan de noord-oost kant van het dorp kwamen enkele zweefvliegtuigen naar beneden. Ze waren gelost door geraakte transportvliegtuigen waaraan ze met een kabel bevestigd waren. De gliders zweefden dan nog enkele kilometers door en probeerden een geschikt landingsterrein te vinden. In Hoogeloon landden zweefvliegtuigen van in de omgeving van Bladel, Netersel en Casteren neergeschoten vliegtuigen. Onmiddellijk fietste juffrouw Van Hoof in de richting waar ze de gliders naar beneden zag komen. Op Den Heuvel, juist over de stroom, achter de boerderijen van Van den Heuvel en Van Beers, stond in een aardappelveld een glider. Er was niemand te zien en ze riep 'Be not afraid, I come to help you! I am your friend' (Wees niet bang, ik kom jullie helpen! Ik ben een vriend'). Een Amerikaan, later bleek het luitenant Thomas P. Hartz te zijn, kwam daarop uit een greppel gekropen. Het bleek dat in de buurt van de Heikant drie gliders met manschappen en materieel -waaronder drie jeeps- waren geland. De Amerikanen verzamelden zich op de Heikant, als hun leider trad Rudolph J. Brabec op. In haar beste school-Engels probeerde de juffrouw de Amerikanen informatie te geven en haalde ze over om niet, zoals ze van plan waren, in het wilde weg te vertrekken om te proberen hun oorspronkelijke bestemming Son alsnog te bereiken, maar te wachten op haar broer. Het zou voor de Amerikanen, die het gebied niet kenden, een veel te groot risico zijn geweest met zoveel Duitsers in de buurt om zo maar op eigen houtje en zonder nadere informatie te vertrekken. De juffrouw rekende er op dat haar broer snel zou komen.

3.3 Van de Heikant naar het Heieind

De mister zag die middag ook parachutisten en vliegtuigen naar beneden komen in de richting van het Heieind en ging op zijn fiets naar de Akkerstraat. Ongeveer halverwege Van Mol en het Heieind was een parachutist neergekomen. 'Where are the Boche?' (waar zijn de Moffen?), was de eerste vraag die hij de mister stelde. De mister maakte hem duidelijk dat er geen Moffen waren en zei hem te blijven wachten in een eikenwal langs de kant van de weg (eigen-

Juffrouw M. C. van Hoof werd geboren op 17 mei 1909 te Middelbeers. Na de vroegtijdige dood van haar vader Albertus van Hoof, ging ze met haar moeder, Johanna Francisca (Hanneke) van der Linden, naar Bladel, waar haar ouders beiden vandaan kwamen. In 1914 hertrouwde haar moeder met Adriaan Goossens uit Hoogeloon. In 1915 werd in Bladel uit dit huwelijk haar halfbroer Adriaan Goossens jr. geboren. Enkele jaren daarna verhuisde het gezin naar Hoogeloon, het dorp waar de voorouders van Adriaan Goossens aantoonbaar al vanaf 1600 woonden. Deze tak van de familie Goossens wordt in Hoogeloon van oudsher ook wel aangeduid met de bijnaam 'de pachter'.

Maria Cornelia van Hoof werd onderwijzeres en na nog even in Lage Mierde voor de klas te hebben gestaan, werd zij met ingang van 1 mei 1930 benoemd aan de lagere school in Hoogeloon. Vanwege haar 40-jarig dienstjubileum ontving zij in 1970 een koninklijke onderscheiding. In 1974, na 44 dienstjaren, ging zij met pensioen. Deze foto dateert van net na de oorlog.

Zij was zo slim om van de Amerikanen, die op het Heieind verscholen hebben gezeten, direct na hun bevrijding de namen en adressen op te vragen. Zij noteerde ook namen en adressen van enige van de Britse bevrijders. Na die tijd heeft ze altijd contact gehouden met een aantal van hen en ze heeft daar meerdere plakboeken met brieven en foto's aan over gehouden. Enkele van de Amerikanen hebben na de oorlog Hoogeloon nog bezocht op zoek naar de plaats waar ze hun hachelijk avontuur hadden beleefd.

dom van Jan van der Aa uit Casteren) tot hij hem op zou komen halen. Daarop reed de mister terug naar het dorp. In de buurt van het Valensplein kwam hij Marie van Heyst (van de Heuvelseweg) tegen die hem zei: 'Mister ge moet gauw naor den Heikant komme want 'r zèn Amerikanen geland'. Toen hij op de Heikant aankwam was de grote vraag natuurlijk: waar moeten we met die Amerikanen naar toe? Ze bevonden zich op een betrekkelijk open terrein en de Duitsers konden elk moment op komen dagen. Een snelle beslissing werd genomen en met ongeveer twintig personen in drie jeeps reed de groep onder leiding van de mister, die met een geweer in de hand op de motorkap van de eerste jeep zat, binnendoor van den Heuvel naar de boerderij van Van Heyst op Hoogcasteren en vandaar via de Hoef en de Akkerstraat naar het Heieind, helemaal aan de andere kant van het dorp. De mister nam die route en ging niet via de Groenstraat, om onderweg de parachutist op te kunnen halen. De bossen op het Heieind boden een betere schuilgelegenheid dan de open velden op de Heikant. De groep streek neer ongeveer vierhonderd meter ten noorden van de brandtoren, in het bos aan de westkant van wat toen de Westelbeersedijk genoemd werd maar nu Ir. Mettropweg. Later werd vernomen dat het geluk op deze risicovolle tocht een handje had geholpen: juist toen ze het kruispunt bij de boterfabriek ('t Stoom van Loon') gepasseerd waren, was er een Duitse patrouille voorbij gekomen, die vanuit Hoogeloon naar Vessem trok.

Bij het neerstorten, in het gebied Bladel, Netersel, Casteren en Hoogeloon, van de geraakte vliegtuigen vielen veel doden, zowel onder de burgerbevolking als onder de Amerikaanse militairen. De parachutisten in de transportvliegtuigen probeerden, als zij zagen dat het toestel was geraakt, snel nog te springen. Niet altijd op tijd, zodat de lucht een vreselijk aanblik bood van brandende parachutes met daaraan ten dode opgeschreven mannen. Op het kerkhof in Hoogeloon hebben een tijdlang nog vier Amerikanen begraven gelegen; ze waren afkomstig uit een vliegtuig dat in de Wagenbroek naar beneden was gekomen. Het waren Jacob Faasse, William Williams, Nick Pehote en Calvin L. Gifford. Piet Waterschoot, die geholpen heeft bij het begraven, weet zich nog te herinneren dat de lichamen van de Amerikanen deerlijk verminkt waren. Ze werden begraven in een grote glaskist, die bij Sjaak Adriaansen werd gehaald. Na korte tijd zijn de stoffelijke resten van de Amerikanen

overgebracht naar het oorlogskerkhof in Margraten en later vandaar weer naar de Verenigde Staten.

3.4 De Kleiduij

Joe Curreri uit het Amerikaanse Philadelphia heeft later zijn verhaal over die aangrijpende septemberdagen vele malen verteld en beschreven in Amerikaanse tijdschriften. Hij zat zondag 17 september in een van de vliegtuigen. Hij was 'crew-chief' van een Dakota transportvliegtuig, met als bestemming Nijmegen. Het toestel had hij 'Clay Pigeon' gedoopt, wat in het Nederlands 'kleiduij' betekent. Die naam bleek maar al te toepasselijk want als een kleiduij werd het vliegtuig, met aan boord vier bemanningsleden en achttien parachutisten, geraakt door de Duitsers. Al snel stond het hele vliegtuig in brand. De piloot probeerde het toestel zo lang mogelijk op koers te houden om de parachutisten de gelegenheid te geven om nog te springen. Lucian Hopkins, een van de parachutisten, vertelde later dat zeventien van hen pech hadden gehad. Ze landden toevallig in de buurt van een groep Duitsers. Negen van hen werden gevangen genomen en zes gedood. Een paratrooper, Mozes Lopez,

Pas bij het bietenrooien eind 1944 vond Frans Janssen uit Casteren een van de parachutisten van de 'Clay Pigeon' die op 17 september door de Duitsers in de lucht was beschoten en neer was gekomen nabij 'de Maatschappij' (bij de Beerze). Het was J. Cervo, waarvan men aanvankelijk niet wist waar hij was gebleven. Hij was niet bij de krijgsgevangenen en hij werd niet vermeld bij de dode parachutisten. Hij werd ter plekke piëteitvol begraven. De kinderen die op deze foto rond zijn graf staan zijn: Huub der Kinderen, Leo Heeren, Jan van Berkel, Zus der Kinderen, Mien Klessens, Koojsje Dirks en Jo en Ciska der Kinderen. Later werd het stoffelijk overschot opgegraven en naar Amerika overgebracht.

waarvan we nog meer zullen horen, was in de lucht vrij ernstig geraakt door de Duitsers, maar wist zich te verschuilen en werd niet opgepakt. Later werd hij verpleegd in de boerderij van Fons van der Heijden in Netersel. Alleen Hopkins zelf had ongedeerd weten te ontkomen. Uit het boek Hell's Highway blijkt dat de laatste (achttiende) parachutist George D. Doxzen, samen met Curreri en de radiotechnicus Harry Tinckom, iets later was gesprongen dan zijn collega's. Curreri landde in open veld en werd door Casterse mensen opgevangen en verborgen.

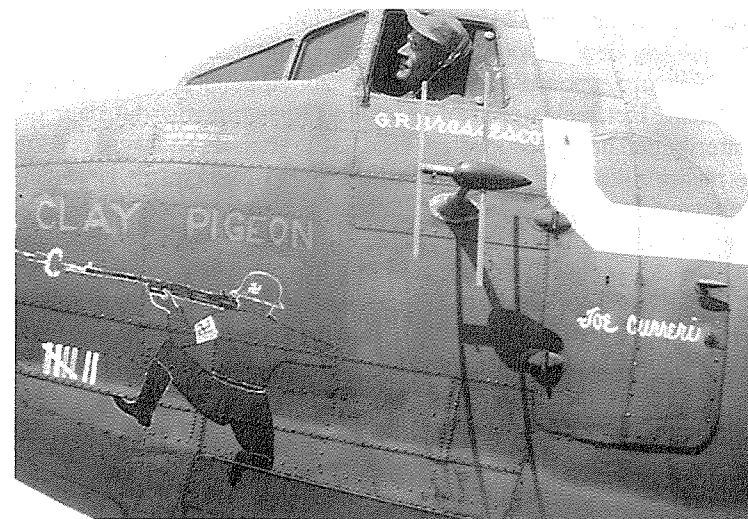
Deze foto van juffrouw Van Hoof bij het staartstuk van het op 17 september 1944 neergestorte vliegtuig de 'Clay Pigeon' werd gemaakt in oktober 1944, juist op het moment dat een ijzerhandelaar uit Tilburg het materiaal op kwam halen. Boven op het staartstuk zit een zoon van de ijzerhandelaar.

Harry Tinckom, in het dagelijks leven professor in de geschiedenis aan de universiteit van Philadelphia, was geland in de takken van een boom en had enkele snijwonden in zijn gezicht. Hij kwam in contact met pater Gijsbers, die hem naar de groep Amerikanen op het Heieind bracht. Doxzen, die eveneens een snee in zijn gezicht had opgelopen, veroorzaakt door de hendel van zijn parachute toen hij op een prikkeldraad landde, werd daar ook naar toe gebracht. Wonderwel hadden de piloot Guido Brassesco en de co-piloot Joseph P. Andrews de ramp ook overleefd. Ze waren door de zeer snel reagerende Tinus Smetsers uit Casteren met veel gevaar gered

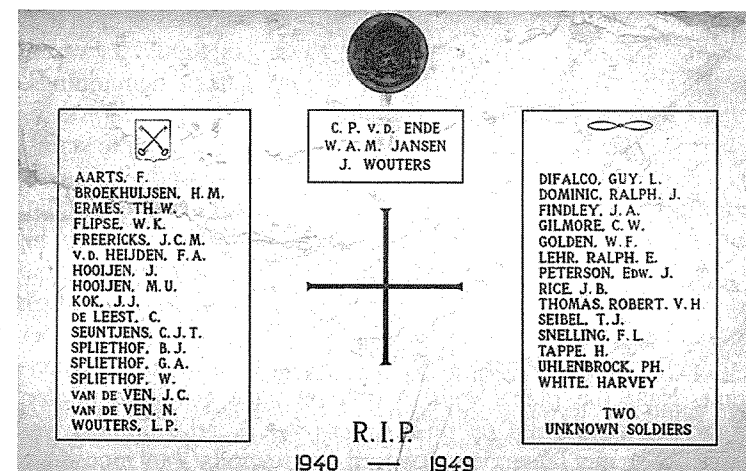
uit het brandende vliegtuig, dat was neergestort tussen Casteren en het Heieind. Beiden waren tamelijk zwaar gewond. Ze werden naar de boerderij van Karel Smulders gebracht en daar verborgen in het kippenhok.

Martinus (Tinus) Smetsers uit Casteren. Hij was het die op 17 september het eerst bij het brandend neergestorte vliegtuig de 'Clay Pigeon' (Kleiduij) was en de beide zwaargewonde piloten Guido Brassesco en Joe Andrews, met gevaar voor eigen leven, uit het wrak haalde. Hij ontving daarvoor de Amerikaanse onderscheiding 'Medal of freedom'.

De 'Clay Pigeon', het Amerikaanse vliegtuig van 'crew-chief' Joe Curreri en piloot Guido Brassesco. In de cockpit zit radiotechnicus Harry Tincom.

Op de weg van Bladel naar Netersel, vlak bij de afslag naar het 'Blaals bos' is dit monument opgericht. Hierop staan onder ander de namen van vijf parachutisten uit de 'Clay Pigeon' die in deze omgeving de dood vonden: Thomas J. Seibel, Joseph A. Findley, Ralph J. Dominic, Harvey White en Forrest L. Snelling. Voor de zesde parachutist uit dit vliegtuig die de dood vond, Joseph Cervo, zie het onderschrift op pagina 28.

3.5 Een nieuwe schuilplaats

De her en der verspreid geraakte Amerikanen werden zoveel mogelijk opgespoord en naar de verzamelplaats op het Heieind gebracht. Het leek wel alsof iedereen plotseling wist dat daar de Amerikanen naar toe moesten. Hoe dat zo snel bekend werd is voor de mister altijd een raadsel gebleven. Veel mensen uit Casteren (waaronder pater Gijsbers en zijn broer Joan) en Hoogeloon hebben zich enorm ingezet om de Amerikanen te helpen. Ook de familie Van der Heijden uit Netersel bracht een aantal parachutisten naar het Heieind. Het was een mooi staaltje van saamhorigheid. Veel mensen zetten zich belangeloos in voor het goede doel. In totaal waren er op de ochtend van dinsdag 19 september in het genoemde bos ongeveer vijfentwintig Amerikanen bijeengebracht. Ze waren allemaal lid van het 82e of 101e Airborne Division.

Die morgen, 19 september, vertrok het grootste gedeelte van de groep (waaronder Brabec en Doxzen) richting Son en Eindhoven om alsnog te proberen de opdracht in het kader van de operatie Market Garden uit te voeren. Met hulp van de ondergrondse, die vooraf alle kruisingen verkende, en via een zorgvuldig uitgestippelde route van allerlei kleine landweggetjes, slaagden zij er in hun doel te bereiken. De gewonde piloten, die nog bij Smulders waren, konden uiteraard niet meegenomen worden. Enkele bemanningsleden van de vliegtuigen, die oorspronkelijk niet tot de gevechtstroepen behoorden, bleven achter om de gewonden bij te staan. Omdat de mister, zoals later bleek zeer terecht, veronderstelde dat de Duitsers, indien ze terug moesten trekken, door het bos zouden komen waar de Amerikanen tot op dat moment verbleven, zocht hij een veiliger schuilplaats voor de overgebleven groep. Hij vond die aan de zuid-oost kant van de Westelbeersedijk (Ir. Mettropweg). De holen en gaten waarin de Amerikanen hebben gelegen zijn daar nog steeds te zien en te bereiken via een zandpad vanaf de Groenstraat. Naar die plaats werden ook de twee gewonde piloten gebracht. Hun verblijf op de boerderij van Karel Smulders was gevaarlijk en niet langer verantwoord, mede omdat veel mensen in Hoogeloon en Casteren er van wisten en naar de gewonden kwamen informeren. Pater Gijsbers uit Casteren bracht die dag, 19 september, ook Joe Curreri naar het Heieind. Daar was het voor Curreri een grote verrassing dat niet alleen Tinckom, maar ook Brascosco en Andrews nog leefden.

Op de avond van 19 september werd de groep Amerikanen weer

groter doordat er een aantal bemanningsleden en parachutisten, die eerst elders verborgen waren gehouden of waarmee nu pas contact was gemaakt, naar de nieuwe schuilplaats werden gebracht.

3.6 Goede zorgen voor de Amerikanen

De gewonden werden er verzorgd door dokter Gehéniau uit Vesseem en de ziekenzuster Regina (Johanna Maria van Tilburg). Brascosco had gebroken benen, snij- en brandwonden. Over de aard van de verwondingen van Andrews was minder met zekerheid te achterhalen. Hij was zeer afwezig, heeft gedurende zijn hele verblijf op het Heieind plat gelegen, kon zich nauwelijks bewegen en sprak niet.

Dokter Hubert Gehéniau werd geboren in Amsterdam op 7 november 1907 en overleed op 14 mei 1978 in Vesseem. Hij was gehuwd met Hetty Lasance. Als arts was hij in Vesseem gevestigd, maar trad ook op als huisarts in Hoogeloon. Hij verzorgde in september 1944 de gewonde Amerikaanse piloot en co-piloot van het vliegtuig de 'Clay Pigeon', die verborgen waren op het Heieind. De foto is van juli 1943.

Uiteraard moest er ook in het levensonderhoud van de groep worden voorzien. Van die risicovolle taak kweten zich met toewijding,

i. s. 9 (awards bureau)
Holland

.....Hubert. GEHENIAU.....

*I have the honour and pleasure to thank
you for services rendered to Allied Ser-
vice Personnel during the German occupation.*

1940—1945

P. W. Wright
Major
Officer Commanding

OFFICE OF THE
MILITARY ATTACHE
TO
THE NETHERLANDS

EMBASSY OF THE UNITED
STATES OF AMERICA
The Hague, The Netherlands
1 July 1946

Mr. Hubert GEHENIAU,
The Hague - The Netherlands.

Dear Sir:

I wish to express to you the gratitude of the people of the United States of America for your aid to our airmen who fell in the Netherlands during the period of hostile occupation.

Your admirable and effective cooperation in lending a helping hand to men of our country during a moment of crisis, and your loyalty to the cause of freedom, have earned for you both our respect and our grateful recognition.

Sincerely,

Frank M. S. Johnson
FRANK M. S. JOHNSON
Col. GSC
Military Attache

Na de oorlog ontving dokter Gehéniau enkele dankbetuigingen van de geallieerden voor de door hem verleende hulp aan de Amerikaanse piloten.

vanaf 17 september tot en met 21 september, de bewoners van het Heieind. In die tijd bestond het gehucht het Heieind slechts uit drie boerderijen, die werden bewoond door de gezinnen van Karel Smulders, Kees Koolen en Harrie Gooskens en een aantal knechts en onderduikers. In de schuur bij de boerderij van Harry Gooskens waren Duitsers ingekwartierd. Zij gebruikten de nabij gelegen brandtoren als uitkijkpost. Bij toerbeurt kookten de families Koolen en Smulders voor de Amerikanen. Meestal werden de spullen naar de schuilplaats gebracht verborgen in een melkbus voor op de transportfiets of met de 'hittenkar'. Het wegbrengen gebeurde meestal door Frans van Riel, onderduiker bij Karel Smulders. Maar ook anderen, zoals Karel Smulders en Harrie van den Borne, knecht bij Kees Koolen, gingen wel eens op pad met eten en drinken. Alle toenmalige bewoners van het Heieind hebben veel gериs-keerd voor de goede zaak.

Johanna Maria van Tilburg, geboren op 17 september 1906, kreeg de kloosternaam zuster Regina toen zij intrad in de orde van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart te Tilburg. Zij was van 1939 tot 1946 gediplomeerd verpleegster (ziekenzuster) in Hapert. Ook zij heeft de piloten Brassesco en Andrews op het Heieind bezocht en verpleegd. De foto van zuster Regina en haar vader is gemaakt op de dag van haar professie en de andere foto is in 1939 in Hapert genomen, we zien daarop zuster Regina zoals veel mensen zich haar nog herinneren: met de fiets op weg om zieken te bezoeken. Momenteel verblijft zuster Regina in het klooster van haar orde aan de Bredaseweg te Tilburg.

3.7 Op zoek naar de Britten

Het was de mister wel duidelijk dat de gewonden niet lang op het Heieind konden blijven. Het front lag toen nog bij het Kempisch Kanaal in België. Om de gewonden, Brassesco en Andrews, zover door bezet gebied te vervoeren, was onmogelijk. De mister besloot zelf naar de Britten toe te gaan om te praten over een oplossing. Terwijl de Amerikanen een andere schuilplaats kregen, ging hij per fiets in de richting van de Belgische grens en slaagde er in om met een Britse eenheid in contact te komen tussen Luyksgestel en Lommel. Nadat hij de toezegging had gekregen dat de Britten te hulp zouden komen, vertrok de mister weer naar Hoogeloon. Op woensdag 20 september was de staf van de Britten in Eersel. De voormalige landbouwschool aan de Nieuwstraat deed dienst als hoofdkwartier. De mister ging er 's-morgens naar toe om te praten over het plan om de Amerikanen te ontzetten. Er werd definitief afgesproken dat de Britten de volgende dag met tanks door zouden stoten naar het Heieind in Hoogeloon. 's- Avonds zou de mister terugkomen om de details te bespreken. Omdat hij Frans in die tijd beter beheerste dan Engels, schreef hij een briefje in het Frans met de mededeling dat de Britten de volgende dag met tanks door zouden stoten. Dat briefje werd door Jan Gooskens van de houthandel naar het Heieind gebracht en overhandigd aan Joe Curreri, die Frans sprak.

3.8 De gekke mister

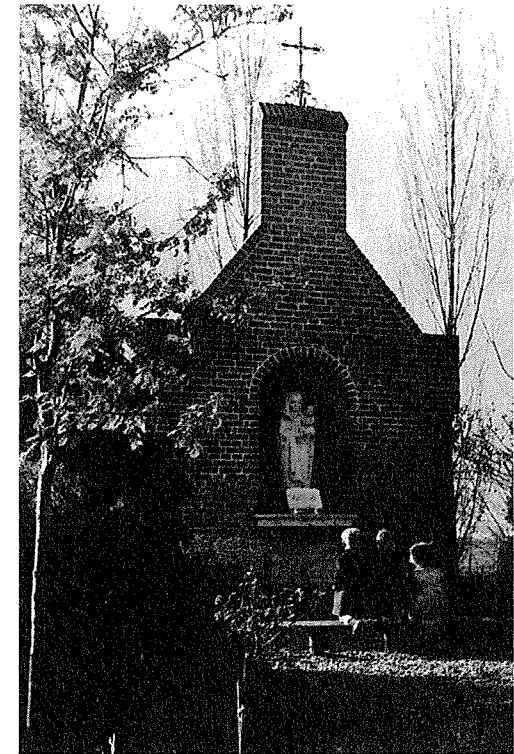
Op woensdagmiddag 20 september ging de mister ook zelf nog naar de Amerikanen op het Heieind. De gewonde Brassesco vroeg hem om pijnstillers te halen en dokter Gehéniau te vragen of hij nog even kon komen. Toen de mister met zijn fiets vanaf het zandpad, dat van de Zwarte Berg naar de Vessemseweg loopt, in de richting Vessem draaide passeerde hij enkele Duitse soldaten, die zich daar hadden ingegraven. Ze vroegen hem waar hij naar toe ging: 'Wohin fahren Sie?'. Het antwoord luidde 'Ich krank, Doctor, Vessem'. Daarna deed hij alsof hij door wilde fietsen, maar trapte met opzet half naast de pedalen en liet zich bijna omvallen. De Duitsers schaterden het uit van het lachen en een van hen riep: 'Du bist krank, du bist ver-rückt mein Freund' (Je bent ziek, je bent gek, vriend). De mister deed net alsof hij hen niet helemaal begreep. Hij stapte weer wat onhandig op zijn fiets en reed door. Even verderop kwam hij weer een groepje Duitsers tegen, die hem hetzelfde vroegen en die hij ook om de tuin wist te leiden door te doen alsof hij onnozel was. Bij het

voormalige woonwagenkamp, precies op de grens van de gemeenten Hoogeloon en Vessem, zat een derde Duitse post. Doorgaan had weinig zin; de dokter zou er toch niet meer door kunnen komen, zeker niet zonder argwaan te wekken of gevolgd te worden. In de verte hoorde de mister een schot, hij draaide om en zei tegen de Duitsers: 'Es ist zu gefährlich, aber Morgen komme ich wieder zurück' (Het is te gevaarlijk, maar morgen kom ik terug). Bij de eerste post werd hij met gejuich begroet: 'Da ist er wieder! Wie gehts?' (Daar is ie weer! Hoe gaat het?). Zij kregen ook als antwoord: 'Jetzt ist es zu gefährlich, aber Morgen komme ich zurück'. Die belofte heeft hij gehouden, en hoe!

3.9 De Duitse koerier

Inmiddels was er in Netersel iets tragisch gebeurd. Fons van der Heijden, die voor het verzet werkte en onderduikers hielp, had daar van de leiding van de overvalgroep de opdracht gekregen om een koerier met geheime instructies, die op 19 september rond vijf uur vanuit Casteren door Netersel zou komen, gevangen te nemen. Fons klaarde dat karwei met een zekere Van Dooren uit Tilburg, die bij hem verbleef als onderduiker. Zoals afgesproken werd de koerier naar een leegstaande stal vlak bij de brug over de Beerze tussen Netersel en Casteren gebracht waar de ondergrondse hem 's-avonds om negen uur op zou komen halen. Een zoon van Fons en een onderduiker bewaakten hem, maar wachtten tevergeefs op de mensen van de ondergrondse. Om elf uur was er nog niemand op komen dagen. De onderduiker besloot dekens te gaan halen. Het was al na middernacht toen hij op het opkamerraam aan de voorkant van het huis van Fons van der Heijden klopte. Hij wist niet dat er juist die avond veel Duitsers in Netersel waren gekomen, die bivakkeerden in een boomgaard tegenover dat huis. Fons van der Heijden stond op en gaf de benodigde spullen mee. 's-Morgens was de koerier nog niet opgehaald. Die ochtend stonden wel de Duitsers bij Fons van der Heijden op de stoep. Wellicht waren zij die nacht gealarmeerd door het kloppen op het opkamerraam. Ze doorzochten het hele huis en vonden in de bakoven het daar verborgen uniform van een gewonde Amerikaanse parachutist, die zelf op de schelft boven het varkenshok verscholen zat. Het was de al genoemde Mozes Lopez, een van de parachutisten van de 'Clay Pigeon'. Ondanks zijn gevangenneming heeft hij de oorlog overleefd. Om de levens van anderen te sparen nam Fons van der Heijden alle schuld op zich. Hij werd zonder enige vorm van proces door

de Duitsers doodgeschoten. Misschien had Fons nog geleefd als de leiding van de ondergrondse wat meer moed en verantwoordelijkheidsgevoel had gehad en de afspraak over het ophalen van de Duitser was nagekomen.

Dit monument werd opgericht ter nagedachtenis aan Fons van der Heijden uit Netersel. Hij werd op 20 september door de Duitsers dood geschoten nadat ze de in zijn boerderij verborgen gewonde parachutist Mozes Lopez ontdekten.

De mister kwam op woensdag 20 september in de achternamiddag bij mister Louwers in Casteren aan op het moment dat zijn collega's daar spraken over wat er met de koerier moest gebeuren. Hij merkte dat ze van plan waren om de Duitser te liquideren. De mister maakte zich zeer boos en sprak krachtige taal om de Duitser het leven te kunnen redden. Hij dreigde zelfs hen allemaal dood te schieten indien ze de Duitser ombrachten. Door ze te overtroeven

slaagde hij er in te bedingen dat hij de Duitser onder zijn hoede zou nemen. Maar waar moest hij met die Duitser naar toe? Een mogelijkheid om hem naar de Britten te brengen en over te dragen als krijgsgevangene zag de mister niet. De enige oplossing was om hem geboeid tussen de Amerikanen op het Heieind te plaatsen, die hem dag en nacht moesten bewaken. Hij ging naar Hoogeloon en vroeg Piet Waterschoot en Frans van de Wildenberg de Duitser in Casteren op te halen en naar het Heieind te brengen. Zij deden dit vroeg

Deze en de volgende foto's van de Amerikanen op het Heieind zijn gemaakt op woensdagmiddag 20 september met het fototoestel van Thea Adriaansen. Op deze foto ziet u de twee gewonden Guido Brassesco en Joseph (Joe) Andrews en links Joe Curreri.

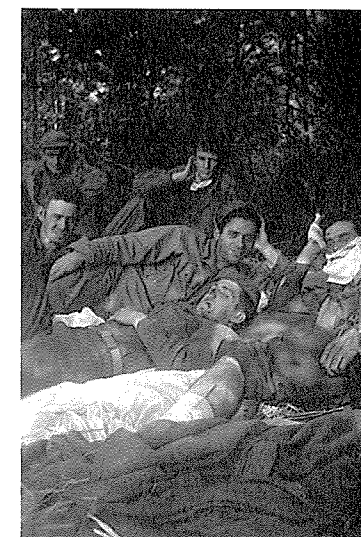
Mister Goossens en pater v.d. Looy, die toevallig net die dag ook een kijkje kwam nemen op het Heieind, met acht van de Amerikanen. Herkend werden Hartz (met geweer) en onder van rechts naar links Lewis en daarnaast Tinckom en Curreri (met pet).

Op deze foto ontbreekt Tinckom maar staat wel Karel Smulders, een van de bewoners van het Heieind die zorgden voor het levensonderhoud van de Amerikanen.

Links: Karel Smulders, pater v.d. Looy en Adriaan Goossens. De mister draagt een witte armband met de letters PAN (Partizanenactie Nederland) en toont een pistool. Karel Smulders draagt een Amerikaans geweer. Pater van de Looy kijkt vol ontzag naar zoveel 'vuurkracht'.

Rechts: Nogmaals de gewonde piloten met enkele lotgenoten.

in de avond. De mister zag de Duitser daar pas de volgende morgen. Die was doodsbang en wist niet wat hem boven het hoofd hing. Hij was operazanger van beroep en vader van vijf kinderen. Zo snel mogelijk naar huis, dat was zijn enige wens. De mister maakte hem heel duidelijk wat voor risico er vanwege hem werd genomen en wat de gevolgen voor de verborgen Amerikanen en het verzet zouden kunnen zijn als hij ontsnapte. De mister garandeerde hem op zijn woord van eer zijn leven en de Duitser vertrouwde op de mister en beloofde niet te proberen te ontsnappen. De Amerikanen waren nu niet bepaald blij dat ze op de Duitser moesten letten en waren bang dat hij hen zou kunnen verraden.

3.10 Overall Duitsers

Op de avond van de twintigste september ging de mister weer naar Eersel waar de opdrachten voor de volgende dag nog eens precies werden doorgenomen. Gelukkig sprak een van de Britten ook Zuid-Afrikaans zodat er weinig problemen waren met het goed begrijpen van elkaar. De mister had een kaart bij zich waarop hij alle strategische punten duidelijk had aangegeven zodat de Britten zich goed konden voorbereiden op de bevrijding van de Amerikanen. De mister heeft nog wel even overwogen of de gewonde Amerikanen niet naar Eersel gebracht konden worden, maar, nog afgezien van de vraag of de gezondheidstoestand van Brassesco en Andrews het toe zouden laten, waren er te weinig vrijwilligers te vinden voor dit gevaarlijke karwei en ook ontbrak het aan voldoende wapens om een dergelijke tocht te kunnen ondernemen. Bovendien hadden de Britten toegezegd met tanks door te zullen stoten en dat was een veel veiliger oplossing. Het was al laat die woensdagavond toen de mister met de laatste instructies vanuit Eersel naar Hoogeloon vertrok.

De volgende ochtend stroomde Hoogeloon geheel onverwachts vol met enkele honderden Duitsers. De mister die de opdracht had om alle gegevens die hij nog te pakken kon krijgen over de Duitse posities, soorten en hoeveelheden wapens, aantal manschappen en dergelijke te noteren en nog voor de beslissende aanval door te spelen aan de Engelsen, had zijn handen daar nu meer dan vol aan. Gelukkig kreeg hij veel hulp van dorpsgenoten, vooral van juffrouw Van Hoof. De Britten waren speciaal geïnteresseerd in de Duitse pantzervuisten (Pantzerfausten). Zij hadden voor deze krachtige wapens angst en wilden zo exact mogelijke informatie over aantal-

len en plaatsen waar ze berustten. De Duitse posities werden ingetekend op de stafkaart die de mister de avond daarvoor meegekregen had.

Afgesproken was dat de mister de Britten zou ontmoeten op Landrop tussen Bekkers en Piet Swaanen om hen de laatste informatie te overhandigen. Zeker nu de situatie zo plotseling was veranderd met al die Duitsers in het dorp, was dit van levensbelang. De op weinig weerstand rekenende Britten zouden anders onvoorbereid recht in de handen van de Duitsers lopen.

Met die laatste, belangrijke gegevens is de mister te voet vertrokken naar de afgesproken plaats. Voordat hij ging had hij het voorgevoel dat het schuilkeldertje van zijn ouders niet voldoende beschermd was. In grote haast gooide hij er aan de buitenkant nog wat hout, stenen en rommel tegen aan. In zijn zondagse blauwe pak liep hij in de richting van Landrop. Hij had een boodschappentas onder de linkerarm geklemd met daarin twee handgranaten. In zijn linker binnenzak had hij een groot Amerikaans legerpistool dat hij geruild had met een van de Amerikaanse onderduikers tegen zijn eigen kleinere pistool, dat hij als verzetsman meestal bij zich had. Rond zijn ene onderbeen had hij het zo belangrijke kaartmateriaal gewikkeld en om het andere een witte lap en zijn armband met daarop de letters PAN (Partizanenactie Nederland).

3.11 Door de vijandelijke linie

Bij Bleys (nu café Van Huykelom) haalde hij de onderwijzeres Nelli Goossens in, die op Landrop woonde en op weg was naar huis. Met haar liep hij verder. Zij had geen enkel idee van zijn levensgevaarlijke missie en vroeg hem nog of hij boodschappen ging doen, waarop de mister antwoordde dat hij 'eier ging haalen'. Bij houthandel Gooskens begon de drukte. In het eerste gedeelte van de Breestraat hadden de Duitsers strategische posities ingenomen. Om te proberen door al die Duitsers te komen zonder aangehouden te worden, paste de mister de truck toe die hij de dag daarvoor al succesvol had gebruikt. Hij onderging weer een gedaanteverwisseling, nu precies op de plaats waar net na de bocht rechts eens het boerderijtje van zijn voorouders had gestaan, maar waar op dat moment een gebouw stond waarin rechts de kruidenierswinkel van Gooskens was en links een opslagplaats voor de houthandel. Hij deed alsof hij kreupel was en trok een raar gezicht waardoor het leek alsof hij niet goed bij zijn verstand was. Daarnaast had hij het

geluk dat de aanwezigheid van Nellie Goossens hem voor de Duitsers veel minder verdacht maakte. Nellie keek wel even raar toen de mister zo vreemd deed, maar zei er niets van. Ze heeft tot op de dag van vandaag waarschijnlijk niet geweten wat voor gevaar zij daar liepen. Achteraf gezien vindt de mister dat hij de nietsvermoedende Nellie Goossens nooit in een dergelijk levensgevaarlijk 'spel' had mogen betrekken. Zonder haar zou hij er echter waarschijnlijk niet doorgekomen zijn.

Nellie Goossens werd op 6 april 1910 in Hoogeloo geboren. Na haar studie voor onderwijzeres stond ze achtereenvolgens in Raamsdonksveer, Loon op Zand, Vessem en Hapert voor de klas. Nu ze gepensioneerd is doet ze in Hoogeloo veel sociaal werk. Tot voor kort was ze voorzitter van de Bejaardenbond, een functie die ze jarenlang heeft vervuld.

Met de hulp van Nellie Goossens slaagde meester Goossens er in om op de dag van de bevrijding door de Duitse linie heen te komen op weg naar de Britten met de laatste informatie. De foto dateert uit 1932.

De mister moest zijn rol spelen over een afstand van ongeveer 250 meter, van de bocht bij Gooskens tot aan de kuil bij Meulenbroeks, halverwege de Breestraat. Daar hadden de Duitsers hun eerste vuurlinie geplaatst. De spanning was op de gezichten van de Duit-

sers te lezen. Ze waren op de hoogte van de komst van de Britten en hadden dus ook wel andere dingen aan hun hoofd dan te letten op een kreupele, wat achterlijke man, die samen met zijn vrouw op weg naar huis leek te zijn. De mister kreeg ruimschoots de gelegenheid om hun positie tot in de details op te nemen.

Het was misschien wel het meest kritieke moment uit de hele 'operatie Hoogeloo'. Drika Waterschoot had de mister blijkbaar al afgeschreven. Zij stond achter het raam van haar woonkamer ('in den draai bij Gooskens') en zag hem voorbij strompelen. Zij had een vermoeden waar hij mee bezig was omdat haar zoon Piet, beter bekend als Piet den Bakker, af en toe ook hand- en spandiensten verleende aan het verzet. Doelend op de kreupele merkte zij toen op: 'Dat zal wel zijn laatste gang zijn'.

Vanuit dit huis in de bocht bij de houthandel van Gooskens zag Drika Waterschoot-Goudsmits de meester in het gezelschap van Nellie Goossens de Britten tegemoet gaan.

De mister was kalm en niet bang alhoewel hij wist dat, indien ze hem zouden pakken, zijn leven niets meer waard was. Hij had slechts twee handgranaten en een pistool, maar wat kon hij anders doen dan zich tot het uiterste verdedigen als de nood aan de man kwam? Ze zouden hem en Nellie Goossens ongetwijfeld ter plaatse hebben doodgeschoten en de Britten waren in een hinderlaag gevallen met alle vreselijke gevolgen van dien. De strijd zou waarschijnlijk veel mensenlevens hebben gekost, ook van burgers, en het dorp zou misschien grotendeels plat zijn gegaan. Mogelijk hadden ons nu dan nog twee straatnaambordjes in het herbouwde Hoogeloo herinnerd aan de heldhaftige dood van Adriaan Goossens en zijn verre familielid Nellie Goossens.

De mister viel niet uit zijn rol en de Duitsers hadden niet in de gaten wat voor belangrijke spion daar door hun linie ging. Halfweg de Breestraat bij Meulenbroeks, eenmaal het gevaarlijkste punt gepasseerd zijnde, ging de mister steeds beter en vlugger lopen. Hij hield er rekening mee dat hij nog steeds in de rug kon worden geschoten en had zich voorgenomen om bij het eerste geluid van een schot zich te laten vallen, naar de kant van de weg te rollen en te zien in hoeverre hij nog weg kon komen. Nellie Goossens liep niet verder mee, maar verdween bij Nol Huygevoort achter de boerderij. Een schot bleef uit en bij Castelijns (De Singer) sprong de mister achter de gevel uit het zicht van de Duitsers achter hem. Hij haalde de witte lap te voorschijn en zwaaide daarmee naar de Engelsen, die hij nu kon zien omdat zal genaderd waren tot het afgesproken punt, even voorbij de boerderij van Swaanen (bij de vier lindebomen aan de linkerkant van de weg, die er nu nog staan) en hem van daaruit ook konden zien. Hij slaagde er in hen duidelijk te maken dat ze terug moesten blijven. Kees Swaanen weet zich nog te herinneren dat de Britten daar al ongeveer een half uur hadden staan wachten. De situatie was op dat moment kritiek. De voorste verkenners van de Britten konden de eerste Duitsers, in de buitenkant van de bocht waar nu de familie Brok woont, zien. Het geschut van de Duitsers stond daar echter meer in de binnenbocht opgesteld zodat dat voor de Britten net niet zichtbaar was. Met een boog, om uit het schootsveld te blijven, liep de mister naar de ontmoetingsplaats. Liggend op de grond werden de kaarten bestudeerd. Instructies werden gegeven en de groepen opgesteld. De Duitse posities in het dorp waren geconcentreerd bij de houthandel, in de buurt van de oude toren en op de Hoef.

3.12 De aanval op het dorp

Om half twee begon de aanval, die werd uitgevoerd door twee onderdelen van de 53e Welsh Divisie. Op Landrop was aanwezig het 53e Reconnaissance Regiment (de 'Reccees') onder leiding van majoor Goldsmid. Dit regiment stond met behulp van radioapparatuur in verbinding met de 'D-company van de 1/5 battalion Welch Regiment', dat, waarschijnlijk komende van Steensel, via de Heikant en den Heuvel Hoogeloon binnentrok. Een gedeelte van de Reccees ging, vanuit hun uitgangspositie bij Swaanen, met een omtrekkende beweging rechtsom het dorp binnen en viel de Duitsers bij de houthandel van achteren aan. De D-compagnie viel bij de oude toren en op de Hoef de Duitsers met een omtrekkende bewe-

ging eveneens in de rug aan. De Duitsers werden volkomen verrast en overrompeld door de Britse troepen. De weerstand was niet groot. Een aantal Duitsers probeerde stand te houden, maar de meesten gaven zich over, probeerden zich te verbergen of vluchtten in paniek. Er was voor hen slechts één richting om te ontsnappen en dat was de niet door de Britten afgeschermd noord-westkant van het dorp, in de richting van Casteren en Netersel. Maar de verwarring was te groot om ook maar van een enigszins georganiseerde terugtocht te kunnen spreken.

Volgens het boek 'Welch Spearhead' over de geschiedenis van de 'Reccees' werden er bij de 'masterly attack' op het dorp onder leiding van majoor Goldsmid tweehonderd Duitsers gevangen genomen en maar liefst zestig gedood of gewond. ('Masterly Attack' betekent heel toepasselijk 'meesterlijke aanval'. De meester was ze immers zeer behulpzaam geweest). De aanval zou, zo wordt in het boek vermeld, gemakkelijk zijn geweest. De Duitsers zouden zich, mede door overreding door de inwoners maar al te graag gevangen hebben willen laten nemen.

In het ongepubliceerde verslag dat David Morgan, een officier van de D-compagnie van het 1/5 Bataljon Welch Regiment, in januari 1945 in krijgsgevangenschap schreef over hetgeen hij tot dan toe had meegemaakt in de oorlog, noteerde hij dat er in Hoogeloon ongeveer 150 Duitsers aanwezig waren waarvan er circa 30 gedood werden. De overige 120, waaronder gewonden, zouden krijgsgevangen zijn gemaakt. Ook hij maakt er melding van dat de tegenstand in het dorp minimaal was. De Duitsers waren volgens hem door en door gedemoraliseerd. Als je deze armzalige voorbeelden van het 'meesterlijke ras' had gezien, zou je het Duitse verzet geen maand meer hebben gegeven!

De opgave van de aantallen doden, gewonden en krijgsgevangenen is in de beide genoemde bronnen verschillend. Het aantal van 60 doden en gewonden lijkt wat overdreven, zelfs 30 schijnt aan de hoge kant. Alhoewel het na vijfenveertig jaar onmogelijk is geworden om uit de verwarde informatie het precieze aantal Duitse doden te reconstrueren, is er op basis van verklaringen van mensen uit Hoogeloon toch geen reden om te veronderstellen dat er meer dan ongeveer 10 à 15 doden waren. Een Duitser werd gedood door een handgranaat in de winkel bij de maalterij van Coppens, waar hij zat te telefoneren en niet onmiddellijk gehoor gaf aan het bevel om zich over te geven. Een Duitser werd doodgeschoten in de tuin bij het huis van de hoofdonderwijzer Rijken (aan de Hoofdstraat waar nu

de heer Van den Borne woont). Ook bij de tuin van Kolsters vlakbij de hoek Hoofdstraat Casterseweg sneuvelde een Duitser. In de buurt van de Hoef werden enkele Duitsers gedood en langs de Akkerstraat hebben ook nog enkele dagen een paar omgekomen Duitsers begraven gelegen. (Na de bevrijding bleven hier en daar enkele Duitsers hardnekkig tegenstand bieden. Zo werd er in ieder geval op de Hoef achter de boerderij van Van Beers nog een Duitser gedood door de Britten).

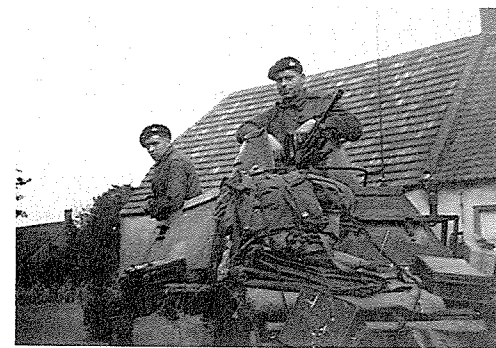
Over het aantal gewonden is in hrt dorp veel minder bekend. Zowel de Duitse als de Britse gewonden werden naar de maalterij van Domien Rademakers aan de Hoofdstraat (waar nu Hoeks woont) gebracht. Daar werden ze verbonden en kregen ze de meest noodzakelijke behandeling. Daarna werden ze zo snel mogelijk vervoerd naar (nood)hospitelen verder weg van het front. Pottenkijkers uit het dorp konden de Britten daar niet bij gebruiken.

Veel Duitsers hadden zich toen ze de Britten aan zagen komen verborgen. Meerderen werden er onder het hout bij de houthandel vandaan gehaald. De wei van Fons van Heyst bij Marie Swaans-Van Gerwen werd de verzamelplaats van krijgsgevangenen. Toen ze daar zo stonden, doodsbang voor de Britten, die hun op een brute manier ontwapenden en hun papieren afpakten, verscheurden of vertraptten, voelden sommige inwoners van Hoogeloon geen afschuw of haat, maar enkel medelijden. Er waren echter ook mensen die hun gram kwamen halen en riepen: 'Moete nauw nog nù Fahrrad hebbe?' of zelfs urineerden in de richting van de Duitsers. Hoeveel krijgsgevangenen er waren is nu niet meer exact te zeggen. De twee vermelde Britse bronnen zijn, zoals reeds gezegd, niet gelijklopend voor wat betreft het aantal doden en krijgsgevangenen. De verklaringen uit het dorp over het aantal krijgsgevangenen lijken er op te wijzen dat er toch wel ongeveer 150 Duitsers werden afgevoerd. Er is niet geprobeerd om na te gaan of er nog Duitse bronnen waren over de strijd in Hoogeloon.

Het is opvallend dat de 'Reccees' en de D-compagnie er wederzijds geen melding van maken dat ook een ander onderdeel dan het hunne bij de bevrijding van Hoogeloon betrokken is geweest.

De eigenlijke bevrijdingsactie had maar ongeveer een half uur geduurd. De meeste inwoners verbleven in die angstige momenten in hun schuilkelders. Eenmaal voorzichtig te voorschijn gekomen werden de bevrijders enthousiast begroet. De Britten hadden bij de

Sjef Bolte maakte op 21 september deze eerste foto's van Britten die betrokken waren bij de bevrijding van Hoogeloon. Ze zijn genomen voor het huis van Pluymys in de bocht bij het oude schooltje (Valensplein).

Enkele britten boven op een gepantserde wagen.

Juffrouw van Hoof maakt kennis met de Britten.

Een gedeelte van de familie Bolte, juffrouw van Hoof en Fried der Kinderen (die bij de ouders van juffrouw van Hoof in de schuilkelder had gezeten) bij de Britten.

De gehele familie Bolte, moeder Hanneke Goossens en juffrouw van Hoof samen op de foto bij een Britse gepantserde wagen.

Een van de bevrijders vroeg de baby, Jan Bolte, even te mogen vasthouden; hij had thuis ook zo'n kleine.

Bij het huis van Kelders werden melk en sterappels uitgedeeld aan de bevrijders.

hele actie niet één man verloren en ook onder de inwoners van Hoogeloon waren geen slachtoffers gevallen. Het dorp was praktisch onbeschadigd. Alleen de boerderij van Van Gorp, die stond in de Hoofdstraat ongeveer op de plaats waar nu garage De Wit is gevestigd, kreeg een granaat op het rieten dak en brandde af. De mister, die mee was getrokken met de Britten die de aanval op de Duitsers in de omgeving van de houthandel uitvoerden, klom op de al eerder genoemde winkel van Gooskens om een beginnend brandje, veroorzaakt door een granaat, met een emmer water te blussen. Hij slaagde daarin, maar verloor daarna zijn evenwicht. Gelukkig viel hij niet helemaal naar beneden, maar bleef nog net met zijn zondagse broek aan een spijker hangen. Alweer had hij geluk, net als zijn ouders in het nog zo kort voor de aanval versterkt schuilkeldertje: een granaatscherf sloeg er door de dekenkist en een andere scherf doodde het konijn in zijn hok, maar zelf bleven ze ongedeerd.

3.13 In doodsangst

De Amerikanen op het Heieind hadden het in die paar dagen na hun groepering op het Heieind niet gemakkelijk gehad. Weliswaar kwamen zij aan eten en drinken niets te kort en was er enige medische verzorging voor de gewonden, maar de communicatie met de mensen van de ondergrondse verliep door taalproblemen vaak toch wel stroef. Dat was er ook de oorzaak van dat, nadat een van de bemanningsleden van een glider geïnformeerd had naar een grote radiowagen op twee wielen, die in zijn glider had gezeten, enkele mensen, waarschijnlijk uit Casteren, abusievelijk meenden te

begrijpen dat de Amerikanen die radiowagen, die uit de glider was gehaald en verborgen, wilden hebben. Met alle risico's van dien, zeker nu er steeds meer Duitsers in de omgeving van Hoogeloon kwamen te liggen, brachten enkele mensen, tot grote schrik van de Amerikanen, die radiotrailer door het open veld naar de schuilplaats. De Amerikanen konden niets met de wagen beginnen, integendeel het was levensgevaarlijk om die daar te laten staan. Met man en macht trokken ze de wagen het bos in en camouflerden hem.

De Amerikanen hadden gaten gegraven waar de gewonden in konden worden gelegd; sommigen hadden voor zichzelf een schuttersput gegraven en anderen hadden een schuilplaats uitgekozen voor als de Duitsers in de buurt kwamen. Ze beschikten slechts over enkele wapens en handgranaten. Op woensdagmiddag 20 september werden er enkele foto's gemaakt bij de schuilplaats van de Amerikanen. Daartoe bracht de mister het fototoestel mee van Thea Adriaansen. Op dat moment verbleven er tien Amerikanen op het Heieind. Tegen de avond kwam daar, zoals reeds beschreven, de gevangen Duitser bij. Of er op die woensdag nog meer Amerikanen zijn gebracht is niet helemaal duidelijk. Indien we afgaan op de publikatie in het boek *Hell's Highway* komen we tot twaalf namen van Amerikanen die er bij de bevrijding op 21 september aanwezig zouden zijn geweest en niet tien zoals op de foto's van 20 september. Naast de gewonden, Guido Brassesco en Joseph P. Andrews, waren er in ieder geval Joe Curreri, Harry Tinkcom, Thomas P. Hartz, Bela Benko (die toen hij uit een brandend vliegtuig moest springen een parachute greep, geen tijd meer had om die om te doen, maar zich toch vast wist te houden aan het tuig en met enig stunt- en vliegwerk veilig beneden kwam), Mike Lewis en John H. Kessel. Daarnaast moeten er in ieder geval nog twee van de volgende vier Amerikanen zijn geweest: Gerard H. Pitt, Artie Kitterman, Lucian Hopkins en D.R. Dunham. Gedeeltelijk bestond de groep uit bemanningsleden van vliegtuigen die niet bij de gevechtstroepen waren ingedeeld en op 19 september mede waren achtergebleven om de gewonden te bewaken. Voor de rest waren het mensen die pas nadat de overige Amerikanen op 19 september waren vertrokken naar het Heieind werden gebracht.

Toen op 21 september om half twee de strijd om Hoogeloon begon, hoorden ook de Amerikanen het vuur, maar wisten uiteraard niet hoe de strijd verliep. Tijdens die gevechten fietste een Duitse offi-

cier over een zandpad vlak bij de schuilplaats. De Amerikanen legden de gewonden in de eerder gegraven gaten en camouflerden hen. De rest zocht dekking in de schuttersputjes of op eerder afgesproken plaatsen in het bos. Na rondgekeken te hebben verdween de Duitser weer. Binnen een half uur kwamen er ongeveer dertig Duitsers opdagen in enkele vrachtwagens. Ze zetten niet ver van de schuilplaats een mitrailleur neer. Soms kwamen ze zo dicht bij de schuilplaats dat ze bijna op een van de Amerikanen traptten. Die stonden inmiddels werkelijk doodsangsten uit. Stel je voor, Duitsers met een machinegeweer op korte afstand terwijl Curreri de geboeide Duitse koerier een mes op de keel zette om hem het zwijgen op te leggen bij het minste gerucht dat hij zou maken. Na enige tijd vertrokken de Duitsers weer. De Amerikanen besloten dat het te gevaarlijk was geworden om daar te blijven en verscholen zich in een nabij gelegen houtwal. Daarachter lag een korenveld waarin ze zich als het nodig was nog konden verstoppjen.

3.14 De dood van Eddy Jones

Nog voordat de Britten van het bevrijde dorp doortieten naar het Heieind gebeurde er iets wat tot op heden het meest onverklaarbare aspect vormt van de bevrijding van Hoogeloon, namelijk het sneuvelen van de jonge Engelse militair Eddy Jones. Dát hij die middag in Hoogeloon is gesneuveld, is zowat het enige wat met zekerheid bekend is. Er wordt vaak verondersteld dat hij, zonder opdracht daartoe, al in zijn eentje via de Groenstraat in de richting van het Heieind trok en de gevaren niet onderkende, terwijl hij toch net als de anderen van de situatie op de hoogte zou zijn geweest. Hij zou door Duitsers zijn doodgeschoten, die zich bevonden op de plaats waar nu de boerderij van H. Berends aan de Groenstraat staat, maar wat toen een iets hoger gelegen terrein was met veel gaten en kuilen, begroeid met hei en struiken. Schriftelijke bronnen over het voorval zijn echter tot op heden niet gevonden en getuigen uit het dorp die werkelijk zelf iets van de toedracht hebben gezien, zijn (nog) niet gevonden. Er blijven tal van raadsels. Jones behoorde namelijk niet tot een van de twee Britse onderdelen, die bij de bevrijding van Hoogeloon betrokken waren, maar tot de Welch Fusiliers. Hoe kwam hij in Hoogeloon terecht? Was hij tijdelijk ingedeeld bij een van deze onderdelen of was hij misschien afgedwaald van de Royal Welch Fusiliers die die dag Vessem bevrijdden? Waarom wordt in er in het dagboek van David Morgan en in het boek *Welch Spearhead* geen aandacht geschonken aan het sneuvelen van Eddy Jones? Als

De 19-jarige Eddy Jones uit Buckly in Engeland die op 21 september 1944 sneuvelde. Het was de enige Britse militair die bij de bevrijding van Hoogeloon om het leven kwam. Hij werd voorlopig begraven op de hoek van de Akkerstraat en de Groenstraat en is later overgebracht naar Bergen op Zoom.

het inderdaad Duitsers in de buurt van de Zwarte Berg geweest zijn die hem doodschoten, waarom schoten ze dan van zo'n grote afstand en lieten ze hem niet naderbij komen in de hoop dat er nog meer onvoorzichtige Britten zouden volgen? Toen de Britten even na de dood van Jones naar het Heieind trokken ondervonden ze ook geen tegenstand van Duitsers in de omgeving van de Zwarte Berg. Hoe het ook zij, Eddy Jones was de enige geallieerde militair die in Hoogeloon die dag is gesneuveld. In het boek *The Red Dragon, the story of the Royal Welch Fusiliers, 1919-1945*, is een Roll of Honour (een erelijst van gesneuvelden) opgenomen waarin wordt vermeld dat Eddy Jones op 22 september 1944 is gevallen. Een fout, waarschijnlijk ontstaan omdat het gemeentehuis in Hoogeloon op 21 september 's-middags gesloten was en de officiële overlijdensakte pas de dag daarna is opgemaakt en abusievelijk spreekt van 22 september als overlijdensdatum. Er zijn in Hoogeloon echter nog veel mensen te vinden die zeggen zich met zeker-

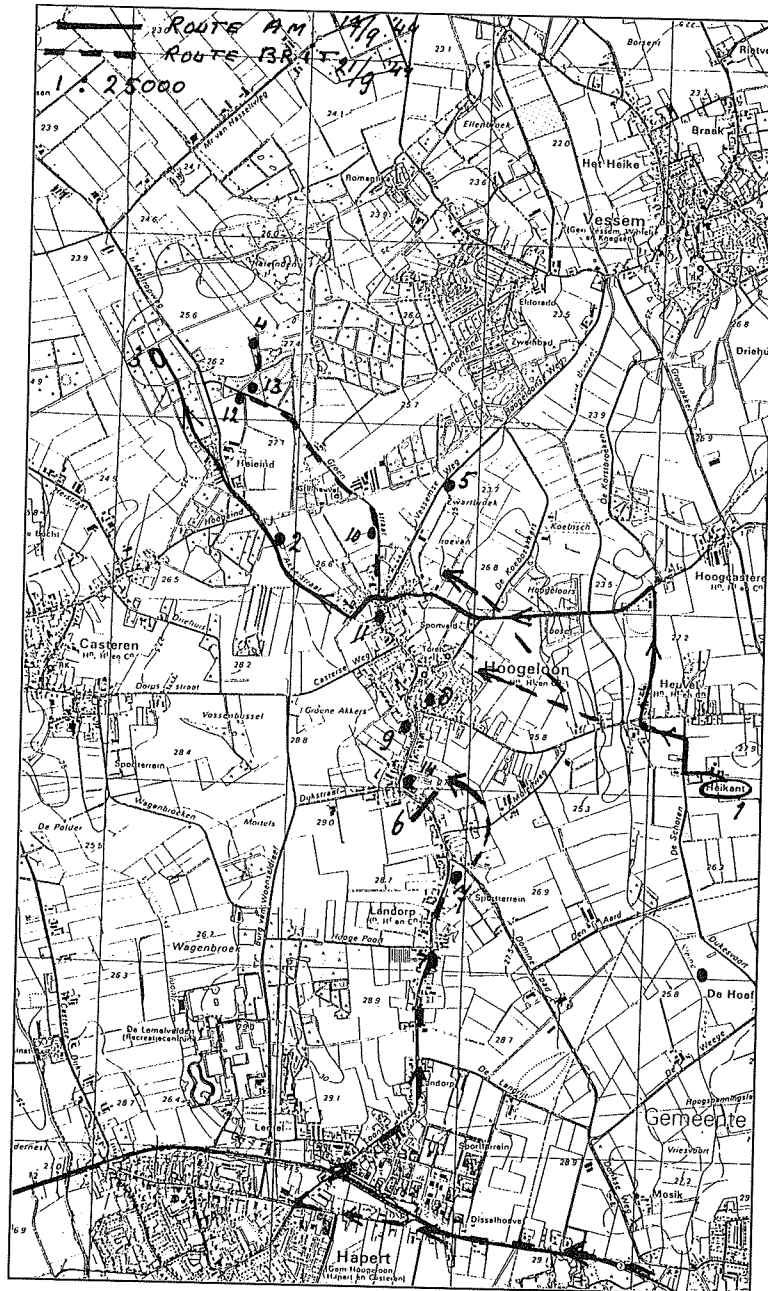

In mei 1985 kwamen de enige zus van Eddy Jones, Miny en haar man, de heer Price, naar Nederland op uitnodiging van het Comité Nationale Herdenking. Op 5 mei werd ter nagedachtenis van Eddy Jones op het Valensplein een bronzen plaquette geplaatst.

heid te herinneren dat Jones op 21 september sneuvelde. Hij werd tijdelijk begraven op de plaats waar nu het woonhuis van Piet van de Pas staat op de hoek van de Akkerstraat en de Groenstraat. Nu ligt hij begraven in Bergen op Zoom. Op het Valensplein in Hoogeloon is in 1985 een herdenkingsbord ter ere van zijn nagedachtenis onthuld.

3.15 Op naar het Heieind

Bij de werkplaats van Sjaak Adriaansen (in Hoogeloon beter bekend als Sjaak den Hollander) werd een kleine groep geformeerd die de Amerikanen op het Heieind moest gaan bevrijden. De mister wachtte er op de tanks waarmee doorgestoten zou worden naar het Heieind. In plaats daarvan kwamen er echter enkele platte gepantserde open wagens op rupsbanden aanrollen (Brengunccarriers). Ze behoorden tot de reeds genoemde D-compagnie en stonden onder bevel van een zekere J.J. Morgan. De mister vond het wat al te nonchalant dat de Britten geen tanks lieten aanrukken en zelfs geen gebruik maakten van de bij de bevrijding van het dorp ingezette gepantserde wagens op luchtbanden, die tenminste van boven gesloten waren en voorzien van geschutkoepels. Hij had op dat moment weinig vertrouwen in een goede afloop van de onderneming. Hem werd een geweer in de handen gedrukt en hij kreeg de twijfelachtige eer om vooraan in het eerste karretje plaats te mogen nemen, zodat hij de weg kon wijzen naar de Amerikanen in hun

Een fragment uit een topografische kaart waarop met een ononderbroken lijn de route is aangegeven die de mister op 17 september 1944 met de Amerikanen nam van de Heikant via Hoogcasteren, de Hoef en de Akkerstraat naar het Heieind. Daarnaast is met stippellijnen de aanval van de Britten en de route naar de schuilplaats van de Amerikanen aangegeven. Op de kaart is nog het, nu niet meer bestaande, zandweggetje te zien dat liep van de Groenstraat (bij punt 4) naar de boerderijen op het Heieind. Het is goed om te bedenken dat verschillende wegen in Hoogeloon in die tijd nog geen namen hadden. De Hoofdstraat heette gewoon 'De Straat', De naam Breestraat bestond niet: vanaf de houthandel van Gooskens werd de weg Landrop genoemd. Ook namen als Akkerstraat en Groenstraat zijn van na de oorlog. In het verhaal zijn voor de duidelijkheid toch steeds de huidige namen gebruikt.

1. De buurtschap de Heikant in de omgeving waarvan drie zweefvliegtuigen landden.
2. Plaats waar de mister op 17 september tijdelijk een Amerikaanse parachutist verborg, die opgehaald werd tijdens de tocht van de Heikant naar het Heieind.
3. De eerste schuilplaats, links van de Ir. Mettropweg, waar de mister de Amerikanen vanaf de Heikant naar toe bracht.
4. De tweede schuilplaats rechts van de Ir. Mettropweg.
5. De plaats waar de mister op woensdag 20 september door enkele Duitse soldaten voor gek werd verklaard.
6. De eerste vuurlinie van de Duitsers op 21 september op het einde van de Breestraat.
7. Het punt waar de mister met de Britten had afgesproken.
8. De wei van Fons van Heyst naar Marie Swaans waar de Duitse krijgsgevangenen werden samengebracht.
9. De maalterij van Domien Rademakers waar de gewonden werden verzorgd.
10. De verzamelplaats bij de werkplaats van Sjaak Adriaansen.
11. De plaats waar de Engelse soldaat Eddy Jones werd doodgeschoten.
12. Het punt waar de brenguncarriers stopten en de mister ging kijken of de Amerikanen nog aanwezig waren.
13. De positie van de Duitse Flieger Abwehr Kanone (FLAK).

benarde positie. Pas veel later heeft de mister bedacht dat de Britten misschien deze wagentjes, die nauwelijks beschutting boden, inzetten, omdat de gewonden er beter mee vervoerd konden worden. Het welgemeende 'Good luck' waarmee hij vertrok beurde de mister niet echt op. Weer zou het geluk echter een handje helpen. De carriers vertrokken met ongeveer twintig man richting Heieind via de (huidige) Groenstraat). Een Brit reed op een motor voor hen uit.

De mister vond het maar roekeloos en was bang dat hij van zijn motor afgeschoten zou worden.

De stoomzuivelfabriek in Hoogeloon ('t Stoom van Loon) werd in 1916 in gebruik genomen. Momenteel wordt het fraaie pand bewoond door twee gezinnen Goossens.

De drie jeeps die op 17 september van de Heikant naar het Heieind reden moesten het kruispunt bij deze fabriek passeren.

Op 21 september vertrokken de brenguncarriers vanaf de werkplaats van Sjaak Adriaansen op de hoek van de Hoef en de Hoofdstraat, tegenover de boterfabriek, om de Amerikanen te gaan bevrijden.

De Duitsers die op het gehucht het Heieind lagen wisten waarschijnlijk niet wat er zich in het dorp precies had afgespeeld en met hoeveel man de Britten waren. Ze waren zeer verward, onzeker en zenuwachtig. Toen de Brenguncarriers werden opgemerkt vanaf de brandtoren op het Heieind, die de Duitsers als uitkijktoren gebruikten, hoorde Harrie Gooskens hoe een van de Duitsers op de toren hardop meetelde: 'Eins, zwei, drei, vier, fünf'. De bewoners van het Heieind zagen hoe de Duitsers daarna in paniek raakten. Uiteraard konden de Duitsers niet weten dat de Britten niet van plan waren hun richting in te komen, maar de Amerikanen op wilden halen. Ze hielden het voor gezien en vluchtten met achterlating van een gedeelte van hun wapens in paniek het bos in, juist in de richting van de plek waar de Amerikanen gelegen hadden voordat de mister ze verplaatste naar de andere zijde van de Westelbeersedijk (Ir. Metropweg). Veel bewoners van het Heieind zeggen nu nog niet te begrijpen hoe die Duitsers op de brandtoren zo snel naar beneden konden komen. Sommigen veronderstellen dat ze vijf treden tegelijk namen, anderen dat ze zich gewoon naar beneden lieten glijden. Als ze hun zenuwen iets langer in bedwang hadden kunnen houden en wat langer gekeken hadden, zouden ze gezien hebben dat er niet meer dan die vijf carriers waren met daarop in totaal ongeveer twintig man. De zaak zou dan voor de Engelsen en hun gids wel eens heel slecht afgelopen kunnen zijn! Kees Koolen herinnert zich dat hij uit enkele van de achtergelaten geweren de grendel haalde en die weggooide, zodat de geweren niet meer gebruikt zouden kunnen worden door de Duitsers als ze terug kwamen. Later had hij spijt de geweren niet helemaal verstopt te hebben. Harrie Van den Borne en Harrie Vromans, respectievelijk knecht en onderduiker bij Kees Koolen, liepen in een eerste opwelling in de richting van de carriers. Zij zagen de mister voor in de eerste carrier zitten. Ongeveer halverwege realiseerden zij zich dat ze in de vuurlinie liepen indien het tot een vuurgevecht kwam tussen de Duitsers en de Britten en keerden terug naar het Heieind.

Op de plaats waar de Groenstraat (toen nog een zandweg zonder naam) gekruist werd door het zandpad, dat links rechtstreeks naar de boerderijen op het Heieind liep (dit gedeelte is nu verdwenen) en rechts naar de omgeving van de schuilplaats van de Amerikanen, stopte de karavaan. De Britten waren nu ongeveer driehonderd meter van de plek waar de Amerikanen zich schuil hielden. De mister ging als eerste kijken of de Amerikanen er nog waren. Vrijwel

direct nadat hij rechts het zandpad in was gelopen zag hij rechts een Fliieger Abwehr Kanone (FLAK) staan, die de Duitsers daar onbeheerd hadden achtergelaten. Hij begon het ergste te vrezen voor 'zijn' onderduikers. Met een pistool in de ene hand en een handgranaat in de andere ging hij naar de schuilplaats, roepende: 'The British are coming, the British are coming, you are saved'. Hij liep langs de rand van het bos waar de Amerikanen moesten liggen. Links van hem was een open veld. Op ongeveer vijftig meter van de schuilplaats gekomen werd hij fel beschoten door een Duitser met een mitrailleur vanuit de richting van de Westelbeersedijk (Ir. Mettropweg). Alhoewel de kogels om zijn oren floten werd hij niet geraakt en liep hij door tot hij de lege hollen zag waar de Amerikanen hadden gelegen. Op dat moment dacht hij dat alles verloren was. De Amerikanen die zich, zoals reeds beschreven, iets verder hadden teruggetrokken in een houtwal, durfden zich door het vuur, dat voor de mister bedoeld was, niet te laten zien. Op het moment dat het vuur wat afnam zag de mister verderop het hoofd van Joe Curreri door de struiken. Ze hadden hem gezien en horen roepen 'The British are coming, the British are coming'. De historicus Harry Tinckom dacht er op dat moment aan dat het exact dezelfde woorden waren als Paul Revere -een begrip en symbool van de vrijheidsstrijd voor alle Amerikanen- riep ten tijde van de Amerikaanse Vrijheidsoorlog in de achttiende eeuw. Direct na zijn behouden aankomst in Londen heeft Tinckom zijn belevenissen op papier gezet. Hij vermeldde daarin dat na die tijd de mister vaak 'Paul Revere' werd genoemd.

De meester was opgelucht dat de Amerikanen blijkbaar niet ontdekt waren door de Duitsers. Alhoewel hij alleen het hoofd van Curreri had gezien, nam hij aan dat de anderen daar ook aanwezig waren. Zonder verder contact met hen te hebben liep hij terug om de carriers op te halen. Inmiddels was het schieten met de mitrailleur opgehouden. De Britten hadden, toen ze het vuur hoorden, twee carriers vooruit gestuurd en die hadden de man met de mitrailleur voor eeuwig het zwijgen opgelegd.

De gewonden, de overige Amerikanen en de gevangen genomen Duitser werden opgehaald en iedereen reed weer in de carriers terug naar het dorp. Iedereen, behalve mister Goossens. De Overvalgroep had een auto, met daarop platen bevestigd met de letters PAN (Partizanenactie Nederland), verscholen bij Kees Koolen in

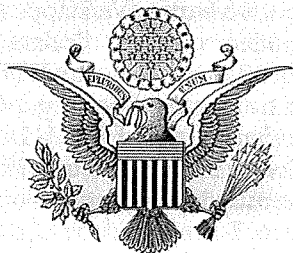
de schuur onder het stro (In afwachting van betere tijden stond daar ook de motorfiets van vroedvrouw Verstappen, om te voorkomen dat de Duitsers die zouden vorderen). Die auto was van H.A. van den Bruggen, die tot in 1942 hoofdonderwijzer in Hoogeloon was. Leden van het verzet hadden hem uit de garage achter de lagere school gehaald, aangezien ze dachten dat de Duitsers hem vroeg of laat toch zouden vinden en in beslag nemen. Ze verborgen de auto bij Kees Koolen en bevestigden er de platen op. Die auto wilde de mister nog even ophalen. Toen de mister met die auto in de richting van het dorp reed, achter de carriers aan, werd hij in de buurt van de kruising van het pad naar het Heieind en de Groenstraat nog van achteren beschoten. Weer werd hij niet geraakt, alhoewel er een kogel door de kofferruimte van de auto vloog. Hij stopte en schoot zijn geweer leeg in de richting vanwaar de schoten kwamen. Daarna is hij doorgereden naar het dorp. Achteraf bleek het een gelukkige gedachte om die auto nog even op te halen. De Duitsers waren namelijk niet ver gevlucht en keerden vrijwel direct nadat ze merkten dat de Britten niet verder trokken, (tijdelijk) terug naar de boerderijen en de brandtoren op het Heieind. De mister werd er bijna het slachtoffer van. Indien de Duitsers die auto hadden gevonden bij Kees Koolen zou het met de bewoners van het Heieind niet best zijn afgelopen.

De mister kwam dus wat later aan in Hoogeloon dan de carriers. De gevangen genomen Duitser, die hij het leven gered had, was toen vermoedelijk al weggevoerd. Zijn naam is niet bekend en na de oorlog heeft hij nooit meer iets van zich laten horen. Indien hij nog leeft moet hij de tachtigjarige leeftijd nu ruimschoots gepasseerd zijn. Zowel Brassesco als Andrews zijn later hersteld van hun verwondingen.

Daarmee was ook het tweede deel van de operatie succesvol afgerond, voor een groot deel alweer dankzij de mister.

3.16 Erkenning

Na de oorlog kreeg de mister zowel van de Amerikaanse als de Engelse autoriteiten hoge onderscheidingen voor hulp in oorlogssituatie verleend aan hun troepen. In 1983 kreeg hij ook het Nederlandse Verzetsherdenkingskruis. Bij de verlening van de Amerikaanse onderscheiding "Medal of Freedom" door Dwight D. Eisenhower namens de president van Amerika, werd onder andere gesteld dat hij 'zeer moedig vocht voor de vrijheid door hulp van uitzonderlijk belang te verlenen aan de Amerikaanse en Britse

The President
OF THE UNITED STATES OF AMERICA
has directed me to express to
ADRIAAN GOOSSENS
the gratitude and appreciation of the
American people for gallant service
in assisting the escape of Allied
soldiers from the enemy

Dwight D. Eisenhower

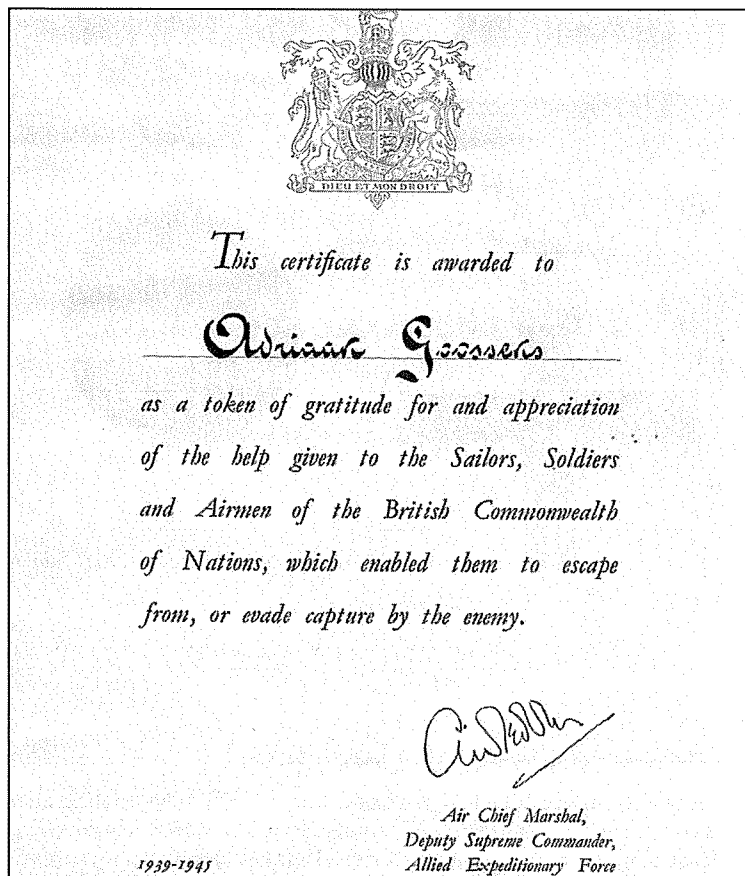
DWIGHT D. EISENHOWER
General of the Army
Commanding General United States Forces European Theater

Kort na de oorlog ontving Adriaan Goossens de Amerikaanse onderscheiding 'Medal of Freedom'. In de bijbehorende omschrijving staat onder meer dat hij zeer moedig streed voor de vrijheid door het geven van hulp van buitengewoon belang aan leden van de Amerikaanse en Britse strijdkrachten. Zijn betoonde moed en toewijding bij dit risicovolle werk, terwijl hij wist wat voor prijs er betaald zou moeten worden indien hij gearresteerd werd, vormden een wezenlijke bijdrage tot het beëindigen van de oorlog en verdienen de hoogste lof.

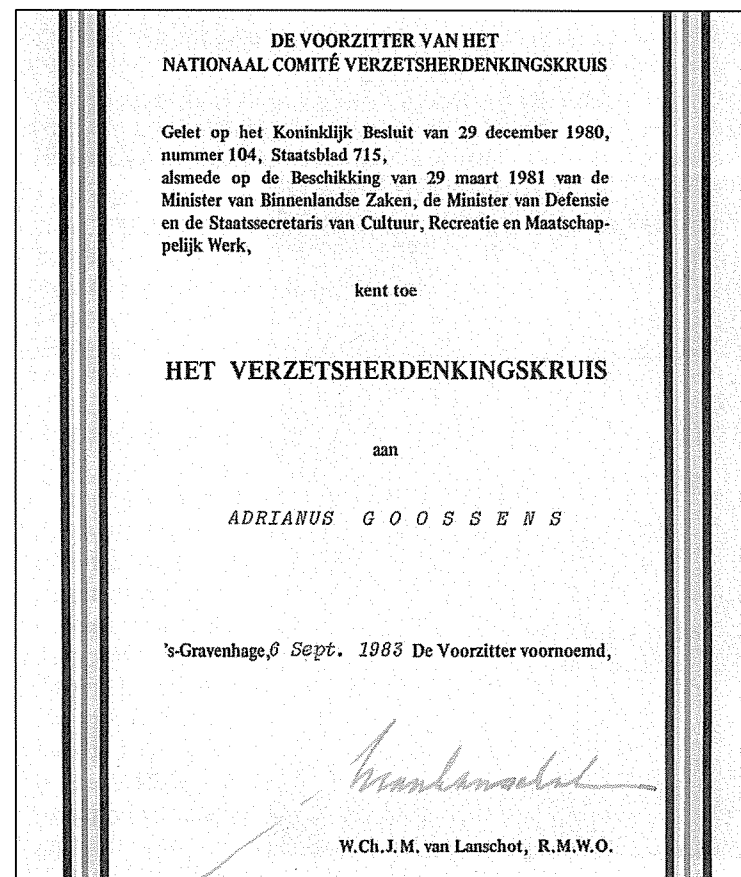
Links het Verzetshedenkingskruis met de tekst 'De tyranny verdrijven 1940-1945'. Rechts de Amerikaanse Medal of Freedom.

strijdkrachten'. Ook de Engelsen en de Amerikanen waarmee hij in de oorlog te maken had, waren onder de indruk van zijn inzet en prestaties. Zij hebben dat meerdere malen uitdrukkelijk schriftelijk verklaard en gepubliceerd. Zo schreef George Koskimaki in zijn boek 'Hell's Highway' op basis van getuigenissen van Amerikanen die hier van 17 to 21 september verbleven: 'The leader of te partisans in that sector, Adrian Goossens, a quiet young student, had an amazing amount of military information at his fingertips and he new

Dit certificaat ontving Adriaan Goossens van de Britten als een blijk van hun dankbaarheid en waardering voor hulp verleend aan militairen van het Britse Gemeenebest, waardoor zij in staat werden gesteld te ontsnappen of gevangenneming te vermijden.

the territory als well as he knew his own back yard'. Oftewel in het Nederlands: 'De leider van de partizanen in die sector, Adriaan Goossens, een rustige jonge student, had een verbazingwekkende hoeveelheid militaire informatie paraat en hij kende het gebied even goed als zijn eigen achtertuin'. Ook David Morgan heeft het er in zijn dagboek in het kader van het verbergen, verzorgen en bevrijden van de Amerikanen op het Heieind over dat de ondergrondse hier opmerkelijk goed georganiseerd was ('The underground seemed remarkably well organised in this part of the world').

Het besluit uit 1983 waarbij Adriaan Goossens het Nederlandse Verzetsherdenkingskruis werd toegekend.

4 NAWOORD EN VERANTWOORDING

4.1 Van stoottroepen tot land- en tuinbouwtechniek

Na de actie in Hoogeloon heeft de mister zich in Eindhoven opgegeven voor de stoottroepen, een onderdeel van de Binnenlandse Strijdkrachten. Hij werd ingedeeld bij de 1e sectie van de 1e compagnie Brabant. Daarbij werd ook Janus Beex ingedeeld, de enige inwoner van Hoogeloon die zich ook opgaf. De stoottroepers werden vrijwel direct ingezet aan het front in het Land van Maas en Waal. De mister was in die tijd onder andere verbindingsman tussen

Adriaan Goossens meldde zich na de bevrijding van Hoogeloon onmiddellijk in Eindhoven voor de stoottroepen. Hij werd ingedeeld in de eerste sectie van de eerste compagnie Brabant, die direct werd ingezet in het Land van Maas en Waal. Op deze foto draagt hij zijn uniform als stoottroeper.

Eind 1944 verbleven de stoottroepers in Wamel in het Land van Maas en Waal. Op deze foto staat Adriaan Goossens onderaan in het midden. Bovenaan in het midden Janus Beex en rechts Toon Groenen uit Steensel, de man die samen met de meester de munitietrein in Tilburg had opgeblazen. De groep was ondergebracht in het huis op de achtergrond. De ruiten waren daaruit geslagen toen een vliegende bom insloeg in café De Gouden Leeuw aan de overkant van de straat.

de Canadezen, de Nederlanders en de Engelsen, en reed voor dat werk op een zware Harley Davidson motor rond. Toen de strijd in Europa ten einde liep tekende hij bij voor de Expeditionary Forces die ingezet zouden worden tegen Japan. Hij had zich voorgenomen niet naar huis te gaan voordat de Duitsers en Japanners overal verslagen waren. Hij moest eerst naar Engeland voor een speciale opleiding waar hij onder andere vliegen leerde. Aangezien hij voor de oorlog al aan zweefvliegen deed, kostte hem dat weinig moeite. Terwijl hij nog in Engeland verbleef kwam het einde van de oorlog. Na enkele maanden studie aan de universiteit van Birmingham keerde hij in februari 1946 terug naar Nederland. Na een korte tijd gestudeerd te hebben aan de Landbouw Hogeschool in Wageningen is hij jarenlang met veel succes werkzaam geweest in het land- en tuinbouwonderwijs. Als leraar was hij verbonden aan de Middelebare Landbouwschool in Didam. In het begin van de jaren zestig werkte hij daarnaast in opdracht van het ministerie ongeveer vier jaar mee aan de opbouw van het technische onderwijs voor alle land- en tuinbouwscholen in Nederland. Daarmee maakte hij naam

Stoottroepers poseren in het Land van Maas en Waal eind 1944 bij een tank. Onderaan rechts Adriaan Goossens. Bovenaan derde van links Janus Beex.

in Nederland op zijn vakgebied. Hij accepteerde vervolgens een baan als leraar techniek aan de Hogere Landbouwschool en de Hogere Tuinbouwschool in Den Bosch. Na zijn pensionering is hij in Eersel gaan wonen. In het dichtbij gelegen Hoogeloon voelt hij zich thuis en komt er nog bijna iedere dag.

4.2 Waarom in het verzet?

Hij begon aan het verzetswerk om een paar redenen. Hij was een ondernemende, sportieve, jonge man, die van motorrijden en zweefvliegen hield; het verlangen naar avontuur speelde dus een belangrijke rol naast zijn wil om het onrecht te bestrijden. Een andere belangrijke reden was dat hij weg wilde als onderwijzer aan de katholieke school in Hoogeloon. Ook toen al kon hij zich helemaal niet vinden in het beleid van de Kerk. Hij vond het een

ongeloofwaardig instituut, waarvan hij geen lid wenste te zijn. Zijn opvattingen daarover leidden er toe dat hij de kinderen de leerstellingen van de Katholieke Kerk ook niet eigen wilde maken en er voor paste om ze dingen te vertellen waar hij zelf niet in kon geloven. Het aanbod om voor het verzet te gaan werken, kwam hem dus zeer gelegen.

Overigens wil dat niet zeggen dat hij niet gelovig is. Hij gelooft wel degelijk in hogere machten, zonder die nader te kunnen en willen definiëren. Hij voelt zich gestuurd en gebruikt voor de goede zaak. Naar zijn gevoel heeft hij tijdens zijn verzetswerk zo vaak 'geluk gehad' dat het geen toeval kan zijn.

4.3 Waarom niet eerder dit verhaal?

Diverse malen werd de mister gevraagd om zijn oorlogservaringen te vertellen en op papier te zetten. Nooit heeft hij dat gedaan tot in 1985, toen hij op verzoek in het kort verslag deed van de bevrijding van Hoogeloon. Het werd in april 1985 gepubliceerd in *De Kempenaer*. In deze brochure wordt dat onderwerp veel uitgebreider behandeld. Eind 1989 schreef hij, weer op verzoek, een artikel over de munitietrein in Tilburg. Het werd geplaatst in de *Tilburgse Koeurier* van 26 oktober 1989. Verbeterd en aangevuld is dat verhaal verwerkt in deze brochure. In grote lijnen was er wel iets bekend van beide gebeurtenissen, maar alleen de mister kende een aantal belangrijke details.

Hij heeft zo lang gewacht met het vertellen van zijn belevenissen om een aantal redenen. Na de bevrijding heeft hij vele jaren buiten Hoogeloon gewoond en gewerkt. Hij heeft weinig tijd gehad om zich nog met de oorlogsjaren bezig te houden door zijn drukke baan en het bijhouden van de ontwikkelingen op zijn vakgebied. Hij heeft zich bovendien nooit willen beroepen op het feit dat hij in de oorlog zijn leven op het spel heeft gezet ter wille van de goede zaak. Hij achtte het ook niet erg kies om gebeurtenissen te beschrijven waarin hij zelf een hoofdrol speelde. Verder waren er minder prettige ervaringen uit de oorlogstijd die hem weerhielden om een boekje open te doen. Dat hij problemen had met de wijze waarop het verzet was georganiseerd en de leiding te werk ging, werd al beschreven. Naar de mening van de mister speelde in het verzet eigenbelang een grote rol. In die dagen werd er vrijwel niet naar herkomst gevraagd. Iedereen die zich voor het verzet meldde werd met open armen ontvangen, omdat het aanbod zeer gering was. De mis-

ter vindt dat er bij gebrek aan deskundige leiding ook heel wat gevaarlijke situaties zijn ontstaan. Hij sluit zich volledig aan bij de mening die Jan van der Heijden uit Netersel verwoordt in zijn boek 'Hij zal de koekoek niet meer horen roepen' als hij stelt: 'Het ontbrak de leiding van het ondergrondse verzet aan moed en verantwoordelijkheid.' Volgens hem waren diezelfde 'leiders' er direct na de oorlog wel als de kippen bij om de eer van het werk op te eisen in de hoop en de verwachting om er een mooi baantje aan over te houden.

Waar de mister zich ook aan stoorde was, dat er -ook in Hoogeloon en omgeving- direct na de bevrijding blijkbaar van alle kanten 'verzetstrijders' opdoemden. Personen met heroïsche verhalen, uitgedost met een groot Amerikaans pistool op de broek; lieden waarvan eerder nooit enige medewerking was ondervonden. Misschien was dat ook een van de redenen waarom de mister in het verleden door sommige mensen in het dorp ook niet bepaald gestimuleerd werd om zijn verhaal op te schrijven.

Dat alles heeft zijn enthousiasme danig bekoeld en hem gedwongen tot terughoudendheid. Hij heeft ook lang getwijfeld of het wel verstandig was om nu met dit verhaal, waarin hij zelf een hoofdrol speelt, te komen. Slechts na lang aandringen, met name van de zijde van mej. M.C. van Hoof, en in het besef dat de informatie anders voorgoed verloren zou gaan, heeft hij de knoop doorgehakt. Maar al met al zijn er nu zelfs nog redenen genoeg voor hem om na het verschijnen van deze brochure weer terug te treden, of zoals hij het zelf uitdrukt 'onder te duiken'.

4.4 Was er waardering voor het werk?

Waardering voor zijn verzetswerk heeft de mister, zoals reeds beschreven, ondervonden van de Amerikaanse, Engelse en -alhoewel vrij laat- ook van de Nederlandse regering. Het geeft hem veel voldoening dat mede door zijn toedoen de bevrijding van Hoogeloon zo goed is verlopen en dat de Amerikanen op het Heieind behouden bleven. Hij is trots op zijn hoge onderscheidingen, maar heeft er nooit enige ophef over gemaakt. Weinigen in Hoogeloon wisten tot op heden dat hij gedecoreerd is. Nooit heeft hij na de oorlog gebruik willen maken van zijn verzetsverleden om een voorkeursbehandeling te krijgen, op wat voor gebied dan ook, of om er enig ander voordeel mee te behalen. Ook nu hebben juffrouw Van Hoof en hij bepaald dat de opbrengst van dit boekje ten goede moet komen aan de Ziekendiensten van Hoogeloon en Casteren.

De bevolking van Hoogeloon heeft nooit openlijk blijk gegeven van waardering voor zijn werk, maar dat kwam ook omdat de mensen de details niet kenden. Er is altijd een waas van geheimzinnigheid omheen blijven hangen. Zelfs zijn halfzuster, juffrouw Van Hoof, was niet van alles op de hoogte. Toch voelt hij met de inwoners van Hoogeloon een band. Ergens leeft de wetenschap, dat hij iets heel bijzonders voor het dorp heeft gedaan. Van het gemeentebestuur had hij wel wat meer waardering verwacht; zeker nadat hij in 1985 in het kort het verhaal van de bevrijding van Hoogeloon op schrift stelde had hij gehoopt dat men bij hem gekomen zou zijn om het hele verhaal te horen. Nooit heeft hij van die zijde een woord van dank uit horen spreken; het bleef bij een uitnodiging voor de plechtigheden op 4 en 5 mei 1985. Hij weet, welhaast als geen ander, dat waardering per definitie niet gebonden is aan uiterlijk vertoon, maar naarmate hij ouder wordt beginnen sommige dingen toch aan hem te knagen. Het stoort hem dat in Hoogeloon niet wat meer aandacht wordt geschonken aan de herdenking van de bevrijding en dat bij die herdenking wordt uitgegaan van 5 mei 1945 en niet van de correcte datum 21 september 1944. Bovendien zou hij graag gezien hebben dat er niet alleen ter ere van Eddy Jones, maar ook ter nagedachtenis van Jan Goossens en Jan Balduk een bronzen plaqueette op het Valensplein zou zijn aangebracht.

4.5 Zou hij er weer aan beginnen?

De vraag of hij zich weer in het verzet zou storten als de situatie er om vroeg, beantwoordt de mister volmondig met 'ja'. Hij heeft het zijn hele leven als een hem door hogere machten gegeven opdracht gezien om te vechten tegen onrecht en de 'kleine' vrouw en man te helpen en te beschermen. Nu, in zijn vijfenzeventigste levensjaar, 'verzet' hij zich nog steeds tegen wat hij ziet als misstanden (vooral binnen de Katholieke Kerk). Vriend of vijand, tegenstander of medestander, kunnen hem onmogelijk een wat rustiger leven misgunnen, maar hij kan niet anders.

4.6 Over de samenstelling van deze brochure

Oorspronkelijk was het de bedoeling deze brochure uitsluitend samen te stellen op basis van de aantekeningen en verhalen van Adriaan Goossens, aangevuld met gegevens verkregen van juffrouw M.C. van Hoof. Al werkende bleek het nodig te zijn hier en daar aanvullend onderzoek te verrichten en andere mensen naar hun ervaringen te vragen. Dat leverde, soms geheel onverwacht,

weer nieuwe informatie op, die, voor zover mogelijk, ook is verwerkt. Het zijn echter toch voornamelijk de belevissen van de mister die beschreven worden; het is voor het overgrote deel **zijn** verhaal, zijn beleving van de werkelijkheid. Daarbij worden details over de bevrijding van Hoogeloon weergegeven, die alleen hij kende en die dus nog nooit eerder gepubliceerd zijn. Het was in het bestek van de totstandkoming van deze brochure niet mogelijk om alle gegevens zo uitputtend mogelijk te controleren aan de hand van alle literatuur en (buitenlandse) archieven. Ook het oordeel van de mister over andere mensen tijdens de oorlog en zijn beoordeling van bepaalde situaties is niet voorgelegd aan alle nog levende andere betrokkenen. Achter in deze brochure is een lijst opgenomen van geraadpleegde werken. Het bleek dat veel informatie uit die publikaties afzonderlijk niet erg begrijpelijk was en vragen op riep (vooral de dagen en tijden waarop bepaalde zaken plaatsvonden worden door elkaar gehaald). Met het verhaal van de meester vielen vaak als het ware de stukjes van de puzzel op de goede plaats. Ook andersom gebeurde dat; door informatie uit die publikaties werd een groot gedeelte van het verhaal van de meester bevestigd en kon het in de goede context worden geplaatst.

Gezien het voorafgaande en de titel van deze brochure, zal het wel duidelijk zijn dat de samensteller uitdrukkelijk niet de pretentie heeft dat met deze brochure de gehele geschiedenis van Hoogeloon in de Tweede Wereldoorlog is geschreven. Door verder onderzoek of uitgaande van de belevissen van andere personen zou er nog veel aan toe gevoegd kunnen worden, met name over het dorp in de periode tussen de bezetting in mei 1940 en de bevrijding in september 1944. Dat was in het bestek van deze publikatie niet mogelijk. Ook ten aanzien van de resultaten van de aanslag op de munitietrein in Tilburg zou door verder onderzoek in de archieven van de spoorwegen en in Duitse bronnen wellicht nog meer duidelijkheid verkregen kunnen worden.

Een bijzonder woord van dank komt de heer Luc van Gent uit Den Bosch toe, aan wiens kennis en speurzin de identificatie van de Britse onderdelen, die betrokken waren bij de bevrijding van Hoogeloon, te danken is. Hij zet zijn speurtocht naar gegevens over de bevrijding van Hoogeloon nog voort.

De vele (oud)-inwoners van Hoogeloon die informatie verschaften en foto's ter beschikking stelden worden daarvoor hartelijk bedankt. Bijzonder waardevol waren de gegevens verstrekt door de

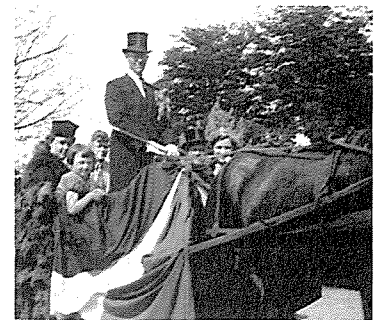
heren K. Smulders, P. Waterschoot, C. Swaanen, H. van den Borne en K. Koolen. Ook de heren J. van der Heijden te Netersel, J. Peeters te Diessen en A. Mutsaers te Tilburg, worden bedankt voor de informatie die zij gaven. Verder wordt dank gebracht aan de heren G. Kobes en R. Peeters, medewerkers van het Gemeentearchief Tilburg, en A. de Beer, die een onderzoek instelt naar Tilburg in de Tweede Wereldoorlog. Zij verstrekten veel informatie en enkele afbeeldingen in het kader van het onderzoek naar de aanslag op de munitietrein in Tilburg.

De samensteller beseft dat geschiedschrijving die voor een niet onaanzienlijk deel is gebaseerd op mondelinge overlevering grote beperkingen kent. De tijd vertekent alle herinneringen. Vrij exact opgegeven details blijken bij langer doorvragen toch niet meer zo duidelijk of blijken afkomstig van 'horen zeggen'. Hoe zeer de aangrijpende gebeurtenissen van de oorlog ook in het geheugen van de mensen gegrift staan, het is onvermijdelijk dat over alles de waas komt te liggen van het 'na-oorlogse' oordeel. Het valt ook niet mee om je eigen tijd, laat staan een zo roerige en verwarde als de Tweede Wereldoorlog, te overzien. Desalniettemin is het zeker de moeite waard om vijftienveertig jaar na de oorlog kennis te nemen van de bijzondere getuigenis van A. Goossens en eens stil te staan bij de waarden waarvoor hij en vele anderen zich in de oorlog actief en met gevaar voor eigen leven hebben ingezet. De samensteller weet dat A. Goossens zijn werk in de oorlog niet ziet als iets heldhaftigs, zich er nooit op voor heeft laten staan en er tot voor kort zelfs altijd over heeft gezwegen. Hoe het de lezer zal vergaan is moeilijk te voorspellen, maar hem schoten tijdens het werk aan deze brochure desondanks toch regelmatig de woorden uit het lied 'Helden' van Herman van Veen te binnen:

Getuigen zijn zelden helden,
echte helden getuigen zelden.

Een aantal foto's van de bevrijdingsfeesten die na de oorlog een aantal jaren op 21 september in Hoogeloon werden gehouden.

GEBRUIKTE LITERATUUR

- Borne, L. van den, Het Valensplein met herinneringen aan het verleden, in: *Drie dorpen een gemeente. Een bijdrage tot de geschiedenis van Hoogeloon, Hapert en Casteren*, Hapert 1987, p.189-195. (Op pagina 194 wordt de onthulling van de bronzen plaquette ter nagedachtenis aan Eddy Jones beschreven).
- Curreri, J. (Heeft als freelance journalist na de oorlog meerdere malen zijn verhaal als 'crew-chief' van de 'Clay Pigeon' en de bevrijding van de groep Amerikanen op het Heieind gepubliceerd in Amerikaanse tijdschriften. Die artikelen zijn niet erg betrouwbaar en gegevens daaruit zijn alleen verwerkt voor zover ze minstens door één andere bron werden bevestigd. De meest recente artikelen van Curreri zijn:)
 - Journey to disaster, in: *Modern Maturity*, augustus-september 1983, p.26-28.
 - A Christmas reunion 40 years later, in: *Veterans of foreign wars magazine*, nr. 72, december 1984, p.24-25.
 - 40 Years tot reach 'A bridge too far', in: *Italian Tribune News*, 23 mei 1985, p. 11.
 - Air attack to disaster, in: *New Breed*, nr 35, januari 1988, p.40-43,62,64.
- Gent, Luc van, *Oktober 1944. Den Bosch bevochten en bevrijd, 's-Hertogenbosch* 1989. (Op p. 81 is een recente foto te zien van David Morgan van wiens dagboek aantekeningen over de bevrijding van Hoogeloon gebruik is gemaakt. Achter in dit boek wordt een duidelijk overzicht gegeven van de organisatie van de 53e Welsh Divisie).
- Goossens, A., Oplazen Duitse munitietrein in september '44, in: *De Tilburgse Koerier*, donderdag 26 oktober 1989. (Dit verhaal is verbeterd en aangevuld verwerkt in deze brochure).
- *Grote Gebod, het. Gedenkboek van het verzet in LO en LKP*, 2 delen, Kampen 1979, 2e druk. (In deel 1 wordt op p. 584-586 gesproken over het werk van de KP-Sander (= Dirks), de samenwerking tussen deze groep en de PAN en de spoorwegsabotage. De pagina's 459 e.v. van deel 2 zijn gewijd aan de spoorwegsabotage-actie. Op pagina 462 is een foto opgenomen van hoe met behulp van trotyl spoorrails werden opgeblazen).
- Heijden, J. van der, *Hij zal de koekoek niet meer horen roepen*. Verhalen uit de Kempen, Hapert 1988. (Vooraf pagina 133-138, waar het verhaal van de Duitse koerier wordt beschreven tot aan 20 september).
- *History of the Welch Regiment, 1919-1951*, The, Cardiff 1952.
- Hoogeloon 'toevallig' bevrijd, in: *De Kempenaer*, april 1985. (Grotendeels gebaseerd op gegevens verstrekt door A. Goossens. De data zijn er wat door elkaar gehaald).
- Hurkmans, M.J.C., *Hoogeloon zoals het vroeger was*, Retie 1978. (Tussen de foto's 72 en 72a is een gedeelte opgenomen uit het Memoriale Parochiae van Hoogeloon, waarin de meidagen van 1940 worden beschreven).
- Kemp, P.K. en J. Graves, *The Red Dragon. The story of the Royal Welch Fusiliers, 1919-1945*, Aldershot 1960.
- Koskimaki, G.E., *Hell's highway. Chronicle of the 101st Airborne Division in the Holland campaign, september - november 1944*, z.pl. 1989). (Hoofdstuk 19, getiteld 'Behind enemy lines' (p. 323-332), bevat een vrij uitgebreid verslag van de belevenissen van de Amerikanen die op 17 september in de omgeving neerkwamen. Alhoewel hier en daar data worden verwisseld, sluit het verhaal goed aan bij dat van A. Goossens).
- Magry, K., *Operatie Market Garden, september. De bevrijding van Eindhoven*, Eindhoven z.j. (Er is met name gebruik gemaakt van p. 15-18 over de organisatie van het LO en de PAN).
- Ryan, C., *Een brug te ver. Operatie 'Market-Garden' september 1944*, Bussum 1979 (15e druk).
- *Welch Spearhead. A history of the 53rd Reconnaissance Regiment 1941-1946*, Solingen-Ohligs 1946. (In hoofdstuk XV, 'Entry into Holland', wordt op p. 85-86 melding gemaakt van de aanval onder leiding van majoor Goldsmid op Hoogeloon).